

ҚИРҒИЗИСТОНГА ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ ЖЎНАТИЛДИ

Президентимиз ташаббуси билан қўшни Қирғизистон Республикасига коронавирус "COVID-19" касаллигини бартараф этишга кўмаклашиш мақсадида инсонпарварлик ёрдами юборилди.

Кейинги йилларда мамлакатларимиз ўртасидаги сиёсий, савдо-иқтисодий, транспорт-коммуникация, банк-молия, фан-техника, саноат, қишлоқ ва сув хўжалиги, туризм ва бошқа соҳалардаги ҳамкорлик ривожланиб бормоқда.

Икки мамлакат Президентларининг қатъий иродаси ва азму шижоати туфайли ўзаро савдо-иқтисодий ҳамкорлик сезиларли ўсмоқда. Мазкур инсонпарварлик ёрдами ҳам азалий дўстликнинг амалдаги ифодасидир.

Ўзбекистон халқидан Қирғизистон

халқига инсонпарварлик ёрдами" шиори остида ташкил этилган инсонпарварлик ёрдами Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Андижон вилояти ҳокимлиги, "Ўзбекистон темир йўллари" АЖ, "Ўздонмахсулот" акциядорлик компанияси тасарруфидagi "Қўғонтепа дон маҳсулотлари" акциядорлик жамияти ҳамда мамлакатимиздаги фармацевтика корхоналари ҳамкорлигида амалга оширилди.

Давоми 2-бетда

АФҒОНИСТОНГА ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ ЖЎНАТИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг топиригига мувофиқ, 1 апрель куни коронавирус тарқалишининг олдини олишда кўмак бериш мақсадида Афғонистон Ислон Республикасига инсонпарварлик ёрдами жўнатилди.

Кейинги йилларда Ўзбекистон билан Афғонистон ўртасидаги муносабатлар мамлакатларимиз раҳбарлари ташаббуси билан юқори чўққига кўтарилди. Зеро, Ўзбекистон минтақа давлатлари билан яхши қўшничилик алоқаларини янада мустаҳкамлашни ташқи сиёсатининг энг устувор йўналиши сифатида белгилади. Бу жараёнда, айниқса, кўп йиллардан буён нотинчлик ўчоғига айланиб қолган афғон заминда тинчлик ўрнатиш, бу ерда яшаётган халқни фаровонликка етаклаш жиддий мақсад қилинди.

Давлатимиз раҳбарининг бу борадаги қатъий интилиши, муаммони ечишга қаратилган ташаббуслари халқро ҳам-жамият томонидан эътироф этилмоқда.

Энг муҳими, Президентимиз ушбу мамлакатни ривожлантириш учун савдо-иқтисодий, инвестициявий, маданий-гуманитар ва бошқа соҳалардаги ҳамкорликни кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратмоқда. Бугунги қийин ва мураккаб вазиятда Афғонистонга инсонпарварлик кўмаги ажратилгани эзгулик йўлидаги саъй-ҳаракатларнинг мантиқий давоми бўлди.

Мамлакатимиз раҳбари номидан биродар афғон халқига Ўзбекистоннинг дўстона ёрдами сифатида йўлга тушган эзгулик поездди коронавирусга қарши курашда биринчи навбатда зарур бўладиган маҳсулотлардан шакллантирилган.

Давоми 2-бетда

Кун мавзуси

Ханни йўлдошев оғлан суратлар.

ЮРАКЛАРДА ИШОНЧ МУСТАҲКАМ

Яна тўрт нафар юртдошимиз коронавирусдан соғайди

Хайридинмурод АБУЛҲАЙЗОВ

Коронавирус инфекцияси бутун дунё тиббиёт ва санитария-эпидемиология хизмати ходимларини жиддий синовдан ўтказаятган, мамлакатимизда ҳам COVID-19 хавфини имкон қадар талофатсиз енгиш учун барча зарур чоралар кўрилатган. Шу кунларда янграган хушхабар ўнлаб юракларга ишонч берди. Вирусология илмий-тегириш институтиди даволанаётган яна тўрт нафар юртдошимиз пандемиядан буткул соғайгани ҳақидаги хабар халқимизнинг безовта юзига қизилик югуртирди.

Шифохона олдида тўпланган издиҳом — шифокорлар, туну кун беморлар хавфсизлиги ва карантин қоидаларига амал қилинишини таъминлаётган ҳарбий хизматчилар, собиқ беморларнинг кечинма ва туйгуларини мамлакатимиз аҳолисига етказишга ошиққан оммавий ахборот воситалари ходимлари худди ўз яқини соғайгандек хурсанд.

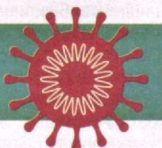
Вужудидан навқиронлик руҳи сезилиб турган, ҳали ҳаётнинг қувончу шодликларига кўп гувоҳ бўлмаган тўрт ватандошимиз барчага миннатдор нигоҳ билан қарайди. Уларнинг кечинмалари би-

лан танишиш чоғида эшитганларимиз давлатимиз томонидан карантин тартибига риоя қилиш бора-сида олиб борилаётган қатъий чора-тадбирлар ўта зарур ва адолатли эканидан далолат беради.

— Ташхис натижаларини эшитганимда, қаттиқ тушқунликка тушдим. Ўша лаҳзаларда кўз олдимга вояга етмаган уч фарзандим келиб, дунём қоронғи бўлиб кетди. Энди болаларим келажаги нима бўлади, уларга ким оналик меҳрини беради, деган ўй буткул ҳаёлимни эгаллаб олганди.

Давоми 2-бетда

ЎЗБЕКИСТОНДА COVID-19: 1 апрель ҳолатига кўра, маълумот

Ўзбекистонда коронавирус инфекцияси аниқланган шахслар сони:
181 НАФАР

Соғайганлар сони:
12 НАФАР

Вафот этганлар сони:
2 НАФАР

КАРАНТИН

қоидаларига амал қилмаслик билан боғлиқ жами:
17 668 НАФАР

ДУНЁДА COVID-19: 1 апрель ҳолатига кўра, маълумот

Дунё бўйлаб коронавирус билан касалланганлар сони:
905 279 НАФАР

Соғайганлар сони:
190 710 НАФАР

Вафот этганлар сони:
45 371 НАФАР

Ташаббус

МАБЛАҒЛАР ДОРИ-ДАРМОН, ТИББИЙ ЖИҲОЗ ВА РАҒБАТГА САРФЛАНАДИ

Асрор МИРЗААХМЕДОВ,
Ўзбекистон Меҳр-шафқат ва саломатлик жамоат фонди раиси

Мамлакатимизда коронавирус пандемиясига қарши карантин жорий этилган ҳозирги мураккаб шароитда аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатлами кўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Қувонарлиси, бу йўналишда давлатимиз томонидан амалга оширилаётган хайрли ишларни бутун халқимиз кўллаб-қувватлаши баробарида саховатпеша инсонлар, тadbиркорлар, кўпгина юртдошларимиз ҳам хайр-саховат амалларига қўлланмоқда. Бундай эзгу ниятли юртдошларимизнинг ташаббуслари сабаб йиғилаётган хайрия маблағлари Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Ўзбекистон Меҳр-шафқат ва саломатлик жамоат фондига йўналтирилмоқда.

Қарийб 32 йилдан буён фаолият юритаётган мазкур фонд жамиятда инсонпарварлик, меҳр-шафқат ва ўзаро ҳолис ёрдам сингари эзгу гояларни, халқимиз табиатида хос бўлган юксак одамийлик фазилатларини ўзида мужассам этган азалий урф-одат ва анъаналарнинг қарор топишига кўмаклашиб келмоқда. Бугунги кунда унинг фаолият кўлами янада кенгайиб, коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш тadbирлари учун ҳоимийлик ҳисобидан шаклланди маблағларини йиғиш ва ундан оқилона фойдаланиш бора-сида иш олиб борилмоқда.

Мазкур йўналишдаги фаолиятни ташкил

этиш учун вақтинчалик тартиб ишлаб чиқилди. Унда ҳоимийлик маблағларини йиғиш ва тақсимлаш йўналишлари белгилаб олинди.

Фондга тушадиган маблағлар, асосан, коронавирус инфекциясини юқтирган беморлар учун дори-дармон сотиб олишга, бу йўналишда фаолият юритувчи тиббиёт муассасаларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва улар учун дезинфекция воситалари ва техникаларини харид қилиш, ушбу соҳада ишлаётган тиббиёт, санитария-эпидемиология соҳаси ва бошқа ходимларни рағбатлантиришга йўналтирилиши кўзда тутилган.

2020 йил 1 апрель соат 12:00 ҳолатига кўра, жамғармага 31 миллиард 557 миллион сўмдан кўпроқ ва 3008,43 АҚШ доллари миқдориди маблағ келиб тушган. Шундан 27 миллиард сўмдан кўпроқ маблағ 1283 нафар юридик шахс, қарийб 4 миллиард сўм эса 2350 нафар жисмоний шахс ҳиссасига тўғри келади.

Фонд ҳисоб рақамига UzCard ва HUMO пластик карталари орқали жами 135 994 263,47 сўм йиғилди. Жамғармага келиб тушган маблағнинг 3 миллиард 785 миллион 963 минг сўмга дори ва гигиеник воситалар, тиббий асбоб-ускуналар

харид қилиниб, тегишли муассасаларга етказиб берилди. Коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши кураш тadbирларига жалб қилинган тиббиёт ходимларини рағбатлантиришга 1 миллиард сўмдан ортиқ маблағ сарфланди.

Ушбу хайрли ишларга қатор давлат ташкилотлари, ишлаб чиқариш корхоналари, тadbиркорлик субъектлари катта ҳисса қўшмоқда. Жумладан, "Олмалик кон-металлургия комбинати" акциядорлик жамияти, "Coca-cola" савдо белгиси, "Эзгу мақсад" халқро хайрия жамоат фонди, "ЎзБАТ" қўшма корхонаси, "Ипотека-банк" акциядорлик тижорат ипотека банки каби ташкилот ва муассасаларнинг улуши катта бўлди. Фуқароларимиз ҳам бу хайрли ишларда фаол қатнашмоқда. Йиғилган маблағнинг қарийб тўрт миллиард сўми уларнинг улушига тўғри келиши юртдошларимизнинг ватанпарварлиги, юрт тақдир ва келажагига дахлдорлик туйғуси билан яшаётгани ифодасидир.

Хайрли ишлар кун сайин қўлоч ёймоқда. Бу сафга қўшилаётганлар сони тобора ортиб бораётди. Ўз навбатида, Соғлиқни сақлаш вазирлиги мутасаддилари ва жамғарма фаоллари йиғилаётган маблағлар ва унинг сарфланаётган манбалари ҳақида халқимизга очиқ-ошкора, аниқ маълумот бериб боради. Бундан мақсад эзгуликни ният қилган ҳар бир юртдошимизнинг яхшилик йўлида аҳратган маблағи аниқ манзилга етиб бораётганини барчага маълум қилиш, бугунги мураккаб шароитда хайрли ишларда давлатимизга камарбаста бўлаётган фидойи замондошларимизга хайрихоҳлик билдиришдир.

ЎЗБЕКИСТОН ТАРИХИДА ИЛК БОРА "ЕВРО-4" ВА "ЕВРО-5" СИФАТЛИ ДИЗЕЛЬ ЁНИЛҒИСИ ИШЛАБ ЧИҚАРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан 2020 йилнинг 6 февраль куни нефть-газ саноатидаги ишлар натижадорлиги, табиий газ ва суяқ углеводородлар қазиб олиш ҳажмини ошириш бўйича вазифалар муҳокамасига бағишланган йиғилиш ўтказилган эди.

Давоми 2-бетда

ҚИРҒИЗИСТОНГА
ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ
ЖЎНАТИЛДИ

Бошланиши 1-бетда

Андижон вилояти Қўрғонтепа туманидаги темир йўл станциясидан минг тонна ун, турли озиқ-овқат маҳсулотлари, шунингдек, коронавирус инфекцияси тарқалишининг олдини олишда фойдаланиладиган бир марталик бош кийимли химоя комбинезони, респиратор, кўлқоп, химоя кўзойнаги, пирометр ҳамда тест-системалар орттилган поезд кўшни республикага жўнатилди.

— Айни кунда коронавирус пандемияси дунёнинг барча халқларини жиддий ташвишга солмоқда, — дейди "Қўрғонтепа-дон маҳсулотлари" корхонаси раҳбари

Шодилбек Мамажалилов. — Пандемия кўллаб давлатлар иқтисодиётини издан чиқариб юборди. Ана шундай пайтда бири-бирини қўллаб-қувватлаш муҳим аҳамият касб этади. Президентимиз ташаббуси билан юборилган инсонпарварлик ёрдами ҳам асрлар давомида халқимиз билан ҳамжиҳат бўлиб яшаб келаётган қардош, кўшни қирғиз халқига оғир бир шароитда, қолаверса, коронавирус инфекциясини бартараф этишда катта ёрдам бўлади.

Фахриддин УБАЙДУЛЛАЕВ,
ЎЗА мухбири

Кун мавзуси

“ЎЗИНИ ЯККАЛАШ” —
ЯНГИЧА ҲАЁТ ТАРЗИЭндилиқда 65 ёшдан юқори бўлган фуқароларга
уйидан ташқарига чиқиш қатъиян ман этилади.

Хайридинмурод АБУЛҲАЙЗОВ

Мамлакатимизда коронавирус пандемиясига қарши олиб борилаётган кураш изчил саъй-ҳаракат ва қатъий чоралар билан мувофиқлаштирилмоқда. Жумладан, давлатимиз раҳбарининг топшириғига биноан, коронавируснинг кириб келиши ва тарқалишининг олдини олиш юзасидан чора-тадбирлар дастурини тайёрлаш бўйича республика махсус комиссияси томонидан юртдошларимизнинг санитария-эпидемиологик осойишталигини таъминлаш ҳамда вирусни юқтириб олган беморлар саломатлигини тиклаш юзасидан зарур вазифалар амалга оширилмоқда.

Кун кеча республика махсус комиссияси коронавирус инфекциясининг аҳоли ўртасида омалашуви-нинг олдини олиш мақсадида янги қарорини эълон қилди.

Жумладан, шу йилнинг 1 апрелидан бошлаб Тошкент, Нукус шаҳарлари ва вилоятлар марказларида “ўзини яккалаш” (само изоляция) ҳаёт тарзи жорий этилади. 65 ёшдан юқори бўлган фуқароларга уйдан ташқарига чиқиш қатъиян ман этилади. Зарурат бўлган тақдирдагина яқин атрофдаги дорихо-

на, озиқ-овқат ва биринчи галдаги товарлар дўконига чиқишга рухсат этилади.

Эътибор қаратилиши зарур бўлган чора-тадбирлардан бири сифатида яқка тартибдаги хайрия акцияларини шу йилнинг 1 апрелидан эътиборан вақтинча тўхтатиш, саховатпеша, саёбатлаб юртдошларимизнинг хайрия ёрдамларини Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги қoшида ташкил этилган Ҳомийлик хайрияларини мувофиқлаштириш

маркази орқали манзилли етказиш мақсадаги мувофиқлиги таъкидланди.

— Халқимиз азалдан бағрикенг, саховатпеша, ўзгалар оғирини енгил қилишни ўзининг инсоний бурчи деб билади, — дейди Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги Раҳмат Маматов. — Ушбу қадрият бугунги синови кунларда янаам муҳим аҳамият касб этмоқда. Тадбиркор юртдошларимиз, ўзига тўқ фуқаролар томонидан кам таъминланган, яқка-ёлғиз, ногиронлиги бор, боқувчисини йўқотганларни қўллаб-қувватлашга қаратилган қўллаб хайрия тадбирлари ўтказилмоқда. Бундан, албатта, мамнулимиз. Бироқ кейинги беш кунда хайрия сифатида яқка тартибда етказиб берилаётган озиқ-овқатлар ва уларни келтираётганлар санитария-эпидемиология талабларига қай даражада риоя қилляпти, деган мазмунда 494 та мурожаат бўлди. Тадбиркорларга ҳеч қандай эътирозимиз йўқ. Уларнинг хайрли ташаббусини тўла қувватлаймиз. Аммо моддий ёрдам маҳаллалар билан келишилган ҳолда, тегишли тиббий кўрик ва санитария талаб-

ларига мувофиқ ҳолда оилаларга олиб кирилиши мақсадаги мувофиқ. Улар Тошкент шаҳридаги Ўзэко-помарказда ташкил этилган марказга ёки ҳудудлардаги тегишли марказларга мурожаат қилсин. Биз уларни тегишли тиббий восита ва кийим-кечак билан таъминлаймиз. Хайрия кўмагини махсус тиббий талабларга мувофиқ, маҳалла вакиллари ҳамроҳлигида оилаларга олиб борилади. Мен барча тадбиркорларимизга, ушбу хайрия ёрдамини кўнгилли тарзда оилаларга етказиб бераётган фуқароларимизга қарата шуни айтмоқчиманки, дуоғўларимиз бўлган кекса ота-хон ва онахонларни, оилаларни хавфга қўймайлик, уларни асраб-авайлайлик.

Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлигининг ҳудудий бўлиmlари жойлардаги эътижманд оилалар, ёлғиз кексалар, ногиронлиги бўлган шахслар ва аҳолининг бошқа ёрдамга муҳтож қатлами ҳақидаги маълумотни ҳудудий тегишлилиги бўйича Ҳомийлик хайрияларини мувофиқлаштириш марказларига тақдим этади.

АФҒОНИСТОНГА
ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ
ЖЎНАТИЛДИ

Бошланиши 1-бетда

Тиббий никоблар, химоя комбинезонлари, касалликни аниқлашга ёрдам берадиган тепловизор, пирометрлар, ун, ёғ, гуруч, хўжалик совуни, шунингдек, афгон болалари учун кийим-кечак маҳсулотларидан иборат инсонпарварлик юки Ангрэн — Тошкент — Термиз — Мозори-Шариф йўналиши бўйлаб жўнаб кетди.

— Бугун ер юзининг ҳеч бир мамлакати йўқки, бошқа давлатлар тақдирига бефарқ қараётган бўлса, — дейди Фавқуллода вазиятлар вазирлиги матбуот

хизмати ходими Самандар Ҳикматуллаев. — Зеро, коронавирус инфекцияси бутун дунё аҳолисини умумий хавф остига қўйди. Ушбу касалликка қарши барча мамлакатлар биралиқда курашсагина, офатни енгил мумкин. Ўзбекистоннинг афгон халқига кўрсатаётган кўмаги мана шу ҳамжиҳатликнинг яққол мисолидир.

Ғайрат ХОННАЗАРОВ,
ЎЗА мухбири

ЮРАКЛАРДА ИШОНЧ
МУСТАҲКАМ

Бошланиши 1-бетда

Шифохонага келганимда ҳам бир муддат шундай тушкун кайфиятда юрдим, — дейди соғайган юртдошларимиздан бири Нилуфар Аҳмаджонова. — Тузалганим ҳақида мутахассислар ҳулосасини эшитганимдан кейинги ҳолатни сўз билан ифодаб бериш қийин. Қисқа муддатли қайта тиклаш муолажаларини олиб бўлганимдан сўнг оилам, фарзандларим олдида бораман. Уларнинг дийдорига тўяман. Менин шундай бахтга эришишимга сабабчи бўлган Президентимиздан умрбод миннатдорман!

Соғайган яна бир ҳамюртимиз Бахтиёр Раҳматжоновнинг ҳам қувончи ичига сиғмайди. Ўз фарзандидек қўриб, ғамхўрлигини аямаган шифокорлардан, халқимиздан миннатдорлигини изҳор этади.

— Эҳтиётсизлик сабаб, ўзим вирус орттиргандим. Бироқ унга қарши курашда Президентимизнинг, халқимизнинг кўмагини қўриб, кўзимда ёш қалқиди. Шундай ажойиб юрда туғилганимдан, меҳрибон инсонлар орасида яшаётганимдан фахрланаман, — дейди у. — Ҳозир айрим юртдошларимизнинг карантин тартиб-қоидаларини писанд қилмаётгани, мутахассисларнинг кўрсатма ва тавсияларига риоя этмаётганини эшитиб, ранжидим.

Чунки бу офат билан ҳазиллашиб бўлмайди.

— Бугун шифохонадан соғайиб чиққан юртдошларимиздан кам хурсанд эмасман. Уларнинг шифо топишида фидойи ҳамкасбларим қатори менинг ҳам камтарона ҳиссам борлигидан мамнунман, — дейди реаниматолог Акмал Қойиров. — Коронавирус инфекцияси дунё аҳлининг матонати ва бирдамлигини, хусусан, шифокорларнинг касбга садоқатини синовдан ўтказиб қайта тажрибанинг қайта қилиниши тиббиёт ва санитария-эпидемиология хизмати ходимларини қўллаб-қувватлашга оид кўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги қарори кучимизга-куч, ғайратимизга-ғайрат қўшди. Гап моддий рағбатлантиришда эмас, юксак эътибор ва ғамхўрликда. Энгимизга оқ либос кийганимизда виждонимизни ҳам у каби тоза сақлашга, касб амрини сидқидилдан бажаришга Гиппократ қасамини ичганимиз. Президентимизнинг, халқимизнинг бизга ишончини оқлаш учун куч-ғайратимизни, билим ва тажрибамизни аямаймиз!

Шифо топган юртдошларимиз саломатлигини мустаҳкамлаш учун Республика ихтисослаштирилган терапия ва тиббий реабилитация илмий-амалий тиббиёт марказига солиғини сақлаш вазирли Апишер Шармонов ва масъуллар иштирокида кузатилди.

ЎЗБЕКИСТОН
ТАРИХИДА
ИЛК БОРА
“ЕВРО-4” ВА
“ЕВРО-5” СИФАТЛИ
ДИЗЕЛЬ ЁНИЛҒИСИ
ИШЛАБ ЧИҚАРИЛДИ

Бошланиши 1-бетда

Давлатимиз раҳбари томонидан ушбу йиғилишда иштирок этган “Ўзбекнефтегаз” акциядорлик жамиятининг янги раҳбари, бошқарув раиси Меҳриддин Абдуллаев олдида нефть-газ соҳасида жорий йилда амалга оширилиши лозим бўлган долзарб вазифа ва топшириқлар белгилаб берилди.

“Ўзбекнефтегаз” АЖ тизимини ривожлантириш ва молиявий соғломлаштириш бўйича берилган топшириқлар асосида Бухоро нефтини қайта ишлаш заводини босқичма-босқич модернизация қилиш, юқори сифатли экологик тоза бўлган дизель ёнилғисини ишлаб чиқариш ишлари жадаллик билан олиб борилади.

Заводда ишлаб чиқарилаётган нефть маҳсулотлари (автобензин ва дизель ёнилғиси) сифати Евро-2 (стандарт) талабларига мос келиши, унинг сифатини жаҳон стандартларига мослаш мақсадида, ҳозирда ишлатилаётган катализатор ва цеолит алмаштирилди. Франциянинг “Axens” компанияси мутахассислари карантин сабабли газойлни гидротозалаш қурилмаси катализаторини алмаштиришда иштирок эта олмади. Завод ва компания мутахассислари онлайн алоқада бўлишда ҳамда “Axens” компаниясининг схемасига биноан жамият мутахассисларининг ўз кучи билан реакторга янги катализатор тизим ўрнатилди.

Натижада 2020 йилнинг 30 март кунини Ўзбекистон тарихида илк бора “Евро-4” ва “Евро-5” синфли экологик тоза ҳамда сифатли дизель ёнилғисининг ишлаб чиқарилиши йўлга қўйилди.

Лаборатория таҳлилларига кўра, олинган дизель ёнилғисига оптингугурт бирикмалари микдори 3 ppm бўлиб, бу кўрсаткич Евро-5 синфига мос дизель ёнилғисига тўғри келади (10 ppm дан кўп эмас). Мазкур қурилма мавжуд технологик схемада йилга 100 минг тоннагача Евро-5 стандартдаги дизель ёнилғисини ишлаб чиқариш имкониятига эга.

“Ўзбекнефтегаз” АЖ матбуот хизмати хабар беришича, “Евро-4” ва “Евро-5” ёнилғиси двигател ишлаш жараёнини яхшилаш, емирилишни камайтириш, зарарли чикинди газлар микдорини кескин камайтириш ва цинилдрлар ишлаш даврини узайтириш каби афзалликларга эга.

ЎЗА

Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалабанинг 75 йиллиги олдида

Гофуржон МИРЗАЕВ

Иккинчи жаҳон уруши
фахрийси

Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалабага 75 йил тўлмоқда. Бу хушxabар онларигача бўлган кунларда миллионлаб инсонлар суронли кунларнинг тезроқ якуни топиши, фашизмнинг ер билан яксон бўлишини ҳар лаҳза интиқлик билан кутганди. Афсуски, у онсонлик билан қўлга киритилмади. Тинч ва осуда ҳаётга эришиш йўлида миллионлаб нафқонинг йиғитлар ўз жонини берди, яна минглаб ёшлар бир умрга ногирон бўлиб қолди, яна қанча-қанча оилалар мотам либосини кийди.

Мен Иккинчи жаҳон уруши жангхорларига айни йиғитлик даврим, яъни 1944 йилда кириб бордим. Қисқа муддатли ҳарбий тайёрликдан сўнг бизнинг 1-Украина fronti таркибидаги 168-гвардия пидеа кўшинлари полки Львов шаҳрини фашистлардан озод қилишда қатнашди. Шундан сўнг мен сафдошларим билан шу таркибда то Берлингача бордим. Чекинаётган душман жон-жаҳди билан қаршилик қилар, ҳар бир қарич ер учун аёвсиз жанглар бўларди. Аввал Украина, кейин Белоруссиядан фашистлар қувиб чиқарилди. Қисиммиз шундан сўнг Чехословакияни озод қилишга киришди. Одер ва Эльба дарёлари ораллиғида катта жанглар бўлиб ўтди. Полкимиз жангчилари ғолиб кўшинлар сафиди 1945 йилнинг 5 майида Берлинни тўла назорат остига олди. Орадан тўрт кун

ўтиб, фашистлар Германияси мағлуб бўлгани тани олди.

Бу шунчаки ҳикоя эмас. Ушбу воқеалар замирида ўша урушда қатнашган ҳар бир жангчининг катта жасорати бор. Афсуски, ҳар кунги отишмалар, қирғинбаротда уларнинг неча-нечаси жонини фидо қилди. Айнан уларнинг қурбонлиги эвазига бу ғалабага эришилди. Шунинг учун ҳам мен доимо урушни ланъатлайман. Унинг дахшатлари, ҳар қандай қалбни титратайдиган шафқатсизликлар, қонли жанг майдонлари, олов ичида қолган шаҳар ва қишлоқ манзаралари, вайронага айланган манзиллар ҳамон кўз олдимда гавдаланади. Мен фарзандларимиз бундай кунларни асло кўрмаслигини истаيمان ва бунинг учун тинмай дуо қиламан.

Урушдан сўнг бор кучим, билимимни халқ хизматида бағишладим. 1952 йилгача Белоруссиянинг Гродно шаҳрида ҳарбий хизматда бўлдим. Ундан сўнг Урта Осиё (ҳозирги Миллий) университетида сирдан ҳуқуқшунослик йўналишида тахсил олдим. 1953 йилдан то 1996 йилгача, 40 йилдан зиёд вақт мобайнида Марҳамат туманида турли раҳбарлик лавозимларида ишладим. Ҳозир эса ана шу меҳнатларим роҳатини кўряпман. Кўп йиллик фаолиятим давлатимиз томонидан муносиб тақдирланди. Энг муҳими, бугун биз, Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларига давлатимиз томонидан

юксак эҳтиром кўрсатиляпти. Озиқ-овқат, кийим-кечак етказиб берилляпти. Ҳар биримизга алоҳида тиббий ходимлари бириктирилган ва улар доимо саломатлигимиздан хабар олиб туради. Шунинг учун биз, Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари Президентимиздан чексиз миннатдоримиз. Бу биргина менинг эмас, балки вилоятимиздаги 39 нафар уруш қатнашчиси ҳамда 1762 нафар фронт орти фахрийси қалбиди дил сўзларидир.

Давлатимиз раҳбари томонидан кун кеча имзоланган “Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида”ги фармонга кўра, мамлакатимизда 9 май умумхалқ байрами — Хотира ва қадрлаш кунини ўтказилиши, шунингдек, Иккинчи жаҳон урушида ҳалок бўлганлар хотирасини абадийлаштириш, бугун ҳам сафларимизда туриб, Ватан обрў-эътиборини юксалтиришга, ёшларни маънавий-ахлоқий жиҳатдан тарбиялашга ҳисса қўшаётган фахрийларни ёзозлаш ҳамда фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 75 йиллиги нишонлиниши муносабати билан уруш қатнашчилари ва ногиронларини моддий рағбатлантириш белгиланган.

Албатта, бу эътибордан кўнглимиз янада кўтарилди. Кўрсатилаётган эҳтирмодан бошимиз қўкка етди. Зеро, ўша суронли йилларда шундай дорилармон кунларни оруз қилгандик. Бу кунларга етмоқнинг ўзи бир бахт бўлса, эъзозда бўлиш, меҳр оғушида яшаш яна бир шарафдир.

Таҳлил

КОРОНАВИРУС ТАҲДИДИ ВА БИРДАМЛИК СИМФОНИЯСИ

Қудратилла РАФИҚОВ,
Олий Мажлис Сенати аъзosi,
сиёсатшунос

Ўзгал кунлар келишини кутма,
Унга томон бормоғингни унутма.

Жалолиддин РУМИЙ

Бугун дунёнинг барча пучмоқларида таҳликали бир шарп кезиб юрибди. Кезганда ҳам кўринмас қўли билан инсонларнинг ширин жонига чанг солиш ҳаракатида бўлмоқда. Унинг яна бир даҳшатли изи жаҳон иқтисодиётини таназулга етакламоқда. Фаровонлик ва тараққиётга зарба бермоқда. Куну тун шовқинга тўлган шаҳарлар бирин-кетин жимгина бўшаб қолмоқда... Бу машғум пандемиянинг дунё ва биз кутмаган манзаралари... Ҳали яна нималар рўй беришини эса ҳеч ким билмайди... Аммо халқимизнинг қалбида бир ишонч борки, бу синовлардан талофатсиз ўтиш умиди — Аллоҳнинг марҳамати, давлат раҳбарининг оқилона сиёсати, миллат бирдамлигига ишончдир.

Инсоният турли эпидемия ва оммавий қирғинларни бошидан кўп ўтказган. Аммо яна шуниси маълумки, уларнинг аксарияти маҳаллий миқёсда бўлиб, фақат баъзан бир ёки икки қитъа чегарасини ҳатлаб ўтган эди. Бугун инсоният ўз тарихида илк бор нафақат фаровонлиги ва оддий турмуш тарзига, балки сайёрадаги миллиардлаб одамларнинг ҳаётига таҳдид солаётган жиддий хавф билан юзма-юз келди. Бу хавф бутун жаҳонни ларзага ва саросимага солмоқда. Ҳаттоки жаҳон урушлари ҳам бунчалик даражада миқёс касб этмаган ва бунчалик кўп давлатни қамраб олмаган эди. Ҳа, сўз ўша бугун барчанинг дилини тилида бўлган, барчанинг кўнлига хавотир солиб турган пандемия — коронавирус таҳдиди ҳақида бормоқда.

КИПРИКДАГИ ЁШДЕК...

Коронавирус пандемияси... Афсуски, бу офат тамаддунинг бугунги ривожланиш даври, глобаллашув ва чегаралар шайқошлари, ҳаракатлар тезкорлиги замида рўй бермоқда. Яна ҳам таассуфлики шуки, бугун ҳеч бир давлат, гарчи ўз қудрати билан шу кунгача мақтаниб келган бўлса-да, ўз худудида ушбу инфекция тизгинсиз тарқалишининг олдини олишга қафолат беролмаслиги маълум бўлиб қолди. Италия, Испания, Франция, АҚШ ҳамда бошқа ривожланган ва технологик жиҳатдан қудратли давлатлардаги фожиали вазиятларга нигоҳ солинг-а... Одамларнинг дийдасидеги ёшлар, бўшаб қолган шаҳарлар, докторларнинг чарқоқдан киртайган кўзлари... Машҳур шоир Абдулла Орипов таъбири билан айтганда, "Киприкдаги ёшдай қалқиб турибди дунё"...

Бугун дунё янги 2020 йилни хурамлик билан кўтиб олаётган кезларда Хитойдан келаётган баъзи хабарларга ҳеч қим хавотир билан қарамагани, биздан олисда-ку, деган ҳаёлга боргани ҳам бор гап. Аммо орадан уч ой ўтиб, 2020 йилнинг 31 мартига келиб, дунёда 780 минг нафардан ортиқ одам коронавирусга чалинди, 38 минг нафарга яқин киши вафот этди. Барча қитъада, ҳатто одам оёғи унча-мунча етавермайдиган худудларда ҳам коронавирус аломатлари аниқланди.

ЎЗБЕКИСТОН БУ ХАВФНИ КУТМАГАН ЭДИМИ?

Афсуски, Ўзбекистон бу глобал тенденциядан четда қолмади. Шиддаткор тараққиёт, глобаллашувнинг янги босқичига қадам қўйган мамлакатимизга ҳам бу офат таҳдиди етди келди. Бугунги кунгача мазкур вирусдан зарарланган юртдошларимиз сони 173 нафарга етди, икки бемор ҳаётидан қўймоди. Яна ҳам ачинарлики, иллат ҳамон тарқалаётгани ҳақидаги хабарлар келиб турибди. Демак, вирус ён-веримизда бемалол кезиб юрибди...

Аслида Ўзбекистон бу хавфни кутмаган эдимиз? Албатта, бугунги шиддаткор иқтисодий тараққиёт, мигрантлари кўп бўлган мамлакат ва шайқош чегараларга эга ва глобаллашув жараёни шахди ошиб бораётган

Ўзбекистон бу хавфдан холи эмас эди. Бунга мамлакат раҳбарияти ҳам яхши биларди. Шахсан Президент Шавкат Мирзиёев аввал бошданок ушбу пандемия 34 миллионлик

халқимиз ҳаёти ва соғлиғи учун қанчалик хавф туғдириши мумкинлигини аниқ-тиниқ идрок қилган эди.

Коронавирус эпидемияси пандемияга айланиши вақтда, ҳали дунё, ҳатто Европа жиддий қабул қилмаган бир кезде, яъни шу йилнинг 29 январида давлатимиз раҳбарининг махсус комиссия ташкил этиш борасидаги фармойиши қабул қилинган, бу билан келиши муқаррар бўлган оғир синовларни муносиб енгиб ўтишнинг тамал тоши қўйилган.

ДЎСТ ШУНДАЙ КУНДА БИЛИНАДИ

Бугун коронавирус пандемияси қачон мағлуб бўлади ёки қамаё бошлайди, деган саволга ҳеч ким аниқ жавоб беролмайди. Демак, биз вазиятнинг ҳар қандай қўйилмаган ривожига ҳамisha тайёр туришимиз керак.

Шу сабаб дунё бугун бир-бирига ёрдамга шошилмоқда. Ўзбекистон ҳам дастлаб Хитойда ушбу инфекция тарқалган кезларда бир эмас, икки бор инсонпарварлик ёрдамини жўнатди. Сунгра, Эронга, кейинчалик Венгрияга...

Мени, айниқса, таъсирлантаргани Венгрия Бош вазири Виктор Орбаннинг сўзлари бўлди. У бундай деганди: "Бу масалани биз Венгрия доимий аъзosi бўлган Европа Иттифоқидан ёрдам сўрадик, бироқ ҳеч қандай кўмак келмади. Қузатувчи мақомида бўлганимиз Туркий кенгаш мамлакатлари эса ёрдам қўлини чўзди".

Қарангки, бугун Ўзбекистонга дўстлар кўп чўзмоқда. БАА, Хитой каби давлатлардан ёрдам кучлари келган бўлса, дунёнинг йирик ташкилотлари ўз мададини бермоқда.

Яна ҳам таъсирлиси шуки, асли ўзбекистонлик бўлган, бутун дунёга донги кетган меценатлар Фаттоҳ Шодиев ва Алишер Усмоновнинг хайриялари ҳақида барчамиз эшитдик.

Буларни айтишдан мақсад шуки, барча-барчамиз бугун бир мақсад йўлида бирлашсак, бу синовдан, албатта, мағрур ўтамыз.

ҚАТЪИЯТ, ИРОДА ВА ИШОНЧ

Ўзбекистон коронавирус пандемиясининг олдини олиш ва унга қарши курашиш борасида қатъий чораларни амалга оширмоқда. Бунинг учун эса мустаҳкам ирода керак.

Давлатимиз раҳбарининг аниқ ва пухта ўйланган қарорлари асосида мамлакатимиз учун коронавирус оқибатларини минималлаштириш учун зарур чоралар амалга оширилмоқда. Эътибор беринг, Президентимизнинг

Уни биргаликда ижро этишимиз шарт!

Ханим йўлдошев оғил суратлар.

2020 йил 19 мартдаги фармони бундай эди: "Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида". Сўзларни бирма-бир ўқинг, "биринчи навбатдаги" дейилмоқда. Демак, "барчаси изчиллик ва қатъият билан давом эттирилади" маъносини беради бу жумлалар. Айни вақтда бир қонун, бир неча фармон ва қарорлар қабул қилинди. Қўшни давлатлар раҳбарлари билан телефон орқали мулоқотларда чоралар изланди. Шахсан давлат раҳбари бир неча бор видеоселектор йиғилиши ўтказиб, халққа мурожаат қилди. Барча масъул шахслар олдида ижро механизмлари, молиялаштириш манбалари курсатилган, қўрилиши керак бўлган чора-тадбирлар комплексини қамраб олган, аниқ белгиланган вазифаларни кўйди.

Бу вазифалар барча тармоқ тиббий ходимларини ишга солиш, зарур ётоқ ўринларини тайёрлаш, асбоб-ускуна ва дори-дармонлар билан таъминлаш, чет элларда қолаётган ватандошларимизни олиб келишга бўлган кенг қўламли ҳаракатларни қамраб олди.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон ҳориждаги ўз ватандошларини ташлаб қўймади. Ўзбекистоннинг барча давлатлардаги элчихоналари қошида махсус штаблар ташкил этилиб, ўн кун давомида 20 та чартер рейс ташкил этилиб, Россия, Туркия, БАА, Жанубий Корея, Миср, Малайзия, Ҳиндистон, Таиланд, Индонезия, Германия каби давлатлардан 4000 дан зиёд юртдошимиз ватанимизга олиб келинди.

Қўшни мамлакатлардан эса 80 мингдан ортиқ фуқаро кириб келди. Ўрнатилган карантин тартибига кўра, уларнинг барчаси 14 кунлик мажбурий назорат — карантинга олинди. Бунинг учун 11 та тиббиёт муассасаси, 97 та санаторий, оромгоҳ ва ётоқхона карантинда ишлаш учун тайёрланди.

Бугунги кунгача 30 мингга яқин тест текшируви амалга оширилди. Хитойдан 200 мингта тест тизими ҳамда 50 минг дона химоя комбинезони харид қилинди. Буларнинг барчаси вируснинг томир отиб кетишига йўл қўймаслик, фуқаролар ҳимояси учун катта омил бўлиши шубҳасиз.

Шу ўринда давлатимиз раҳбарининг мамлакат ахлига бир неча бор қилган мурожаатини алоҳида таъкидлашни истар эдим. Мен юрт отасининг қуйинишларида мамлакатимизнинг ҳар бир фуқаросига бўлган оталарча меҳр, уларнинг тақдирига чексиз хавотирни кўрпяман. Шундай пайтларда ўз халқи учун қалби оташдаги чўғ каби ёнаётган шундай етакчиси борлигидан чексиз фахр ва ифтихор туяман.

Давлатимиз раҳбарининг биргаликда коронавирусни енгамиз, деган қатъий ишончи юртимиз ахлига ҳам катта матонат бахш этмоқда.

БИЗ МУСОБАҚАЛАШМАЯПМИЗ, БАЛКИ ОДАМЛАР ҲАЁТИНИ ЎЙЛАЯПМИЗ

Бугун юртдошларимиз мамлакатни коронавирус пандемиясига қарши са-

марали мобилизация қилиш борасида олиб борилаётган тезкор ва малакали ҳаракатларни фахр билан қайд этмоқда. Бунга барчамиз қўриб, билиб турибмиз.

Бу, айниқса, баъзи бошқа давлатлардаги кечиккан ва самарасиз тадбирлар фонида янада яққолроқ кўзга ташланмоқда. Баъзилар Ўзбекистонда амалга оширилаётган ва яхши самара бераётган чора-тадбирларни бир ҳафта-ун кун ўтиб, ўз мамлакатларида қўлламоқда.

Қўлгина чет эллик мутахассислар ўз мақолаларида ана шу жиҳатга алоҳида эътибор қаратмоқда. Кичик ва ўрта бизнесга солиқ таътиллари бериш, барча турдаги текширишлардан, давлат тасарруфидидаги 3600 та объектни ижара тўловидан озод қилиш, озиқ-овқат ва асосий маҳсулотларга нархларни оширмаслик каби долзарб чоралар шулар жумласидан.

Бунга жавобан 30 мингдан ортиқ тадбиркор ана шу қийин бир вазиятда нархларни оширмасликка ёзма равишда қафолат берди.

Давлатимизнинг имконияти ва қучқудрати, ижро интизоми самарадорлиги карантинга мўлжалланган янги объектларнинг Ўзбекистонда рекорд даражадаги қисқа фурсатларда куриб битказилаётганида ҳам намоён бўлмоқда. Хитойнинг бундай объектларни 10 кун ичида куриб битказганига бутун дунё лол қолган эди. Ўзбекистонда эса деярли ўша муддатда, ҳатто ундан ҳам қисқа фурсатларда фойдаланишга топишрилади. Ҳозир ушбу объектларга карантин назоратига олинган дастлабки минг нафардан ортиқ шахс жойлаштирилди.

Албатта, амалга оширилаётган ва келажақда қилинажак профилактик чора-тадбирлар самарасидан бошимиз айланимаслиги керак. Ўзбекистон дунё билан мусобақалашмапти, балки одамлар ҳаётини ўйлапти. Мана шунга асосланган мамлакатимизда кўп нарсалар етими мумкинлигига ишонсак, бас. Зеро, бу ишлар Ўзбекистон раҳбариятига ҳос халқимизни ҳар қандай синовлардан ишончли ҳимоялашдек қатъий сиёсий ироданинг яққол ифодасидир.

Шу билан бирга, бугунги тадбирларнинг самараси фақатгина давлат кўраётган чоралар билангина амалга ошади, деб ўйлаш мутлақо тўғри эмас. Бу ерда карантиннинг асл сабабларига чуқур нигоҳ солиш, ҳар бир инсон, жамиятнинг ҳар бир аъзосига кўп нарсаси боғлиқ эканини теран англаш шарт бор. Президент топириги билан ташкил этилган, ҳукумат раҳбари бошчилигидаги республика штаби барча оммавий ахборот воситалари орқали қайта ва қайта, тақор ва тақор даъват этаётгани, огоҳликка қақираётгани — ҳар бир инсоннинг уйда қолиш шарти бош масала эканини ҳеч бировимиз унутмаслигимиз зарур! Бу вирус на мартаба ва на мансабни, на бойлик ва на давлатни аяб ўтиргани йўқ. Унинг чеклаш чегараси нима экани ҳаммамизга аён бўлиб улгурди. Ўз хонадонини тарқатмаслик инсоннинг ўзини, оиласини, юртини, атрофдаги барча инсонларни

МЕҲНАТ БОЗОРИДАГИ ВАЗИЯТ

Коронавирус офати жаҳон иқтисодиёти турғунлашаётган, шаклланган ҳўжаликларо ишлаб чиқариш занжирлари узилаётган, асосий хомашё товарлари нархи тушаётган, миллий валюталар қадрсизланаётган, қўллаб мамлакатларда яшаш даражаси пасаяётган, ишсизлик ортаётган, бюджет харажатлари қисқараётган бир пайтга тўғри келди.

Халқаро меҳнат ташкилоти COVID-19 пандемияси дунё миқёсда меҳнат соҳасини ва юз миллионлаб одамларнинг ижтимоий аҳолини қийинлаштириб қўйишдан жиддий хавотирда эканини таъкидламоқда. Ташкилот баёнотларида бу вирусни дунё аҳолисининг 40 дан 70 фоизигача юқтириб олиши мумкин, деган ваҳимали тахмин ва фаразлар ҳам борлиги рост.

Бўхрон иқтисодиёт ва меҳнат бозорида тақлифдагина (товар ва хизматлар ишлаб чиқариш) эмас, балки талабда (истеъмол ва инвестиция) ҳам акс этиб, жиддий оқибатлар келтириб чиқармоқда. Катта-кичиклигидан қатъи назар, барча корхоналар катта муаммолар гирдобидида қолган. Булар, энг аввало, авиаташувлар, туризм, меҳмонхона тармоқларидир. Ҳозирданок бир қатор соҳаларда даромадларнинг кескин камайиши, банкротлик ва иш ўринларини йўқотиш хавфи пайдо бўлди.

Қарантиннинг чеклангани, чегараларнинг ёпилиши ва карантинга оид тадбирлар натижасида қўллаб ишчи-ҳодимлар ўз иш жойларига бормомапти, натижада уларнинг иш ҳақи камайяпти ёки умуман, тўхтаб қоляпти. Бу эса жуда жиддий ижтимоий муаммоларни келтириб чиқариши мумкин.

Ушбу умумбашарий тенденциялар бевосита мамлакатимиз учун ҳам долзарбдир.

Аммо Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг узоқни кўра билиш салоҳиятини, тўғрироғи, адолат мезонига асосланган сиёсатини биз долзарб ҳис қилган эдик. Яна ҳам аниқроқ айтганда, ўтган йилнинг адоғида Ўзбекистон илк бор мамлакатда 5 миллионга яқин қашшоқ аҳоли яшаётганини рўй-рост тан олганми. Шу мақсадда қашшоқликни босқичма-босқич камайтириш бўйича давлат дастури қабул қилинди, аввал мавжуд барча давлат ва жамоат ташкилотларини ўзида бирлаштирган махсус тармоқ вазирлиги ташкил этилди.

Бу бугунги кунда пандемиянинг олдини олишда, айниқса, карантин вақтида, алоҳида эътибор ва ғамхўрликка муҳтож аҳолининг ночор қатламида қўллаб-қувватлашда ниҳоятда катта аҳамият касб этаётганининг гувоҳи бўлиб турибмиз.

Энг муҳими, биз бугун аниқ маълумотларга эгамиз. Улар асосида эса мазкур тизимни самарали бошқариш имкони мавжуд.

ЯНГИ ВАЗИФАЛАР ЮЗАГА КЕЛМОҚДА

Ўзбекистон инфекцияга қарши курашиш учун тезкор равишда республика

ҳамда минтақавий комиссиялар, шунингдек, 10 триллион сўм (1 миллиард АҚШ долларидан ошди) миқдоридида Инқирозга қарши жамғарма ташкил этди.

Кўни кеча эса БМТ ўрта ва паст даромадли давлатларга коронавирусга қарши кураш ва унинг оқибатларини енгишда ёрдам бериш учун мақсадли жамғарма ташкил этишга қарор қилди.

Бу билан БМТ Ўзбекистон тажрибасини фойдаланганда татбиқ этипти, дейишдан йироқмиз, албатта. Аммо энг тўғри йўллардан бири ҳам аслида шу эди.

Биз қўқорида сиёсатда узоқни кўра билиш қобилиятининг аҳамияти ва Мирзиёевнинг қарорлари ҳақида сўз юртдангид. Улардан бири айнан жамғарма тузиш ва унинг манбаларини тўғри йўналтириш эди.

Шу маънода баъзи мулоҳазаларни ҳам ўртага ташламоқчимиз. Тажриба шуни қўрсатмоқдаки, айрим мамлакатларда бўлгани каби оддий пул тарқатиш қўйилган ва манзилли самара бермади. Мазкур йўналишда қилиниши лозим бўлган ишлар анчагина.

Биринчидан, оилавийлик коэффициентини ҳисобга оладиган бўлсак, айни дамда юртимизда қашшоқлик даражасида кўн кечираётган 1 миллионга яқин оила бор. Улар манзилли кўмакка муҳтож. Шу ўринда давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан яқинда ташкил этилган Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги ҳудудларнинг пасту баландини яхши биладиган ҳалол ва диндорли юртдошларимизни сафарбар этиб, маҳалла идоралари орқали эҳтиёжманд оилаларнинг манзилли рўйхатини шакллантиришга киришгани таҳсинга лойиқ иш бўлмоқда.

Дарҳақиқат, бугунги карантин кунларидида кундалик эҳтиёж товарлари ва озиқ-овқат рўйхатини тузиб, уларни Инқирозга қарши жамғарма ҳисобидан марказлашган ҳолда сотиб олиш тартибини йўлга қўйиш жуда ўринли иш бўлар эди.

Маҳалла идоралари аризаларига асосан, жамоат ташкилотлари ва кўн-гиллилар иштирокида ушбу кундалик эҳтиёж товарларини аниқ оилага етказишни таъминлаш зарур. Ҳомийлар, хайрия ва халқаро ташкилотлар томонидан ажратилаётган ёрдамни ҳам шу ернинг ўзида тақсимлаш мумкин бўлади.

Иккинчидан, мамлакатнинг ҳар бир туманида аҳоли эҳтиёжлари учун манзилли заҳиралар яратиш мақсадида махсус омборлар ташкил қилинаётгани ҳам айни муддао бўлмоқда.

Бугун биз шундай синовли даврдан ўтмоқдамиз. Муҳими, қалбда ишонч бор. Бу ишонч Аллоҳнинг марҳамати, Аллоҳ элга бош этган давлат раҳбарининг оқилона сиёсати ҳамда миллатнинг бирдамлигига бўлган ишончдир.

Айни вақтда ёдимга бир вақтлар ўқиганим — француз ёзувчиси Альбер Камюнинг "Бабо" асари тушмоқда. Асарни адабиётшунослар қандай баҳолашади, билмадим-у, аммо мен унинг бир ҳаётий фалсафасини чуқур англаб етганман. Бу ҳам бўлса, одамлар учун индивидуалликдан ҳам юксакроқ қадриятлар мавжуд, деган ақида эди. Яна англаганим шуки, барчамиз инсонмиз, деган ҳаёт-бахш бир ишонч остида биригашгани дунёни кўтариб қўлиши мумкин. Бирлашиш симфониясини эса барчамиз биргаликда ижро этамыз.

Сўзини эса Президент Шавкат Мирзиёевнинг бир гапи билан яқунлашми маъжол тоқдим: "...Кўпни кўрган халқимиз янада жипслашиб, аҳил ва ҳам-жиҳат бўлиб, бу мураккаб синовларни ҳам енгиб ўтади".

Шарҳ

КАМБАҒАЛЛИКНИ
БАРТАРАФ ЭТИШ

Президентимиз жуда залворли, жуда машаққатли яна бир юкни зиммасига олди. Бу юк асрлар давомида ўрнидан силжимаган, асрлар давомида тилга олинмаган, асрлар давомида тан олинмаган камбағаллар борлиги ҳақидаги ҳақиқат эди.

Абдурауф ҚОРЖОВОВ,
иқтисодий шарҳловчи

Мамлакатимиз Президентининг жорий йил 26 мартдаги Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлигини ташкил этиш, тизим ташкилотлари фаолиятини ташкил этишга доир фармон ва қарорига қўра, мазкур вазирлик макроиқтисодий сиёсатни ишлаб чиқиш, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, тадбиркорликка кенг йўл очиш, давлат улуши бор қорхоналарни ислоҳ қилиш каби вазифалар билан бир қаторда камбағалликни қисқартириш масалалари билан бевосита шугулланади. Аслида бу ишлар олиб борилаётган ислохотлар, эзгу амалларнинг узвий давоми ҳисобланади.

ИНСОН МАНФААТЛАРИ
ҲАММА НАРСАДАН УСТУН

Мазкур тамойил асосида мамлакатимизда аҳоли ҳаётини яхшилашга қаратилган ижтимоий ислохотлар давом этапти. “Хар бир оила — тадбиркор”. “Ёшлар — келажакимиз”, “Обод кишлоқ”, “Обод маҳалла”, томоқларни ривожлантириш каби дастурлар қабул қилинди. Утган икки йил давомида биргина оилавий тадбиркорликни ривожлантириш дастури доирасида бюджетдан қарийб 10 триллион сўм имтиёзли кредитлар ажратилган.

Лекин камбағалликка доир масалалар юртимизда кўп йиллар давомида “ёпиқ мавзу” бўлиб келди. Бу қатламга мансуб кишиларнинг бир кунлик даромади 10-13 минг сўмдан ошмаётган, оғир касал бўлса, оила даромадининг камида 70 фоизи уни даволатишга кетиши ҳеч бир статистик маълумотдаифодасини топмай келди. Бундай оилаларнинг овқатланиши, болаларини ўқитиши, кийинтириши каби ҳаётий эҳтиёжларини қандай ҳал этилаётгани ҳақида-ку, умуман, гап бўлиши мумкин эмас эди.

Жорий йил 24 январда Олий Мажлиси Мурожаатномада давлатимиз раҳбари бу ҳақда очик-ойдин гапирди ва тарихимизда биринчи марта камбағалликни қисқартириш устувор вазифа сифатида белгиланди.

— Ҳар қандай мамлакатда бўлгани каби бизда ҳам кам таъминланган аҳоли қатламини мавжуд. Турли ҳисоб-китобларга қўра, улар таъминан 12-15 фоизни ташкил этади. Бу ўринда гап кичкина рақамлар эмас, балки аҳолимизнинг 4-5 миллионлик вакиллари ҳақида бормоқда, — деди давлатимиз раҳбари.

Болалиги очлик — юпунликда, бир бурда нонга зор кунларни бошидан кечирган, шунга қарамай, илму урфон иштиёқи билан ёниб, унинг “иғна билан қудуқ қазийдай” заҳматларини бошидан ўтказган Муслиҳиддин Мухиддинов бугунги кунда филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистонда хизмат қўсатган ёшлар мураббийси. Домла саксонни қоралаб қолганига қарамай, ҳозир ҳам ғайрат-шажоат билан талабаларга сабоқ беради, илмий ва жамоат ишларида фаол. Жамиятимизда рўй бераётган ўзгаришларга оммавий ахборот воситалари орқали ўзининг ҳолис ва бўшқин муносабатини билдириб келади.

Президентимиз Мурожаатномасидаги камбағалликка доир фикрлардан ҳаяжонланиб, таъсирланиб кетди. Асл ҳақиқат бор экан-ку, дея қўлига қалам олди.

— Бундай жўмрлдик ҳамманинг қўлидан келавермайдими, — дейди Муслиҳиддин Мухиддинов. — Бунинг учун инсон ўзини ўша камбағал одамларнинг ўрнига қўя олиши, уларнинг ҳаёт машаққатини, изтиробини юрак-юракдан ҳис эта олиши лозим. Бу аччиқ ҳақиқат балки кимгадир ёқмас, қўлогимизга хунук эшитилар, балки чет эллардаги баъзи бировлар бунни дастак қилиб олар. Булар муҳим эмас.

Энг муҳими, Президентимиз жуда залворли, жуда машаққатли яна бир юкни зиммасига олди. Бу юк асрлар давомида ўрнидан силжимаган, асрлар давомида тилга олинмаган, асрлар давомида тан олинмаган камбағаллар борлиги ҳақидаги ҳақиқат эди. Президент Шавкат Мирзиёев камбағалликни қисқартириш ҳақидаги ҳақиқат эди.

ЯНГИ ҒОЯНИНГ
АМАЛИЙ МЕХАНИЗМЛАРИ

Ҳақиқатан, камбағаллик мавжудлигини тан олишнинг ўзи катта ғардлик, тантилик. Бироқ уни қисқартиришнинг самарали механизмиларини ишлаб чиқиш йўллари аниқ белгиланб бериш ундан-да катта куч, ақлий салоҳият ва заковатни талаб қилади.

Охириги 2 йил ичида ижтимоий нафақа олувчилар сони 1,3 баробар, нафақалар миқдори 2 баробар оширилди. Турғи, аёнага айланган бу тизим йиллар давомида қўланиб келинди.

Давлатимиз раҳбари Мурожаатномада, ўтказилган видеоселектор йиғилишларида камбағалликни қисқартиришнинг янги йўлини ва уни ишга солуви дастакларни кўрсатиб берди. Яъни камбағалликни қисқартиришда ойлик ёки нафақа миқдорини кўпайтириш, ёлпасига кредит бериш тизими эмас, балки, энг аввало, аҳолини каосга ўқитиш, молиявий саводхонлигини ошириш, одамларда тадбиркорлик ҳиссини уйғотиш, инфратузилмани яхшилаш, фарзандларини ўқитиш, сифатли даволаниш, манзилли нафақа тўлашни жорий қилиш йўлидан бориш зарур. Бунда жойлардаги ижтимоий муаммоларни ҳал қилиш имконини берувчи самарали механизмларнинг татбиқ қилиниши муҳим ўрин тутди.

Тадбиркорлик яхши ривожланган ва аҳоли зич жойлашган ҳудудлар атрофида қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ва бўш турган ер майдонларида кичик саноат зоналари ташкил этилади. Зарур инфратузилма яратиш учун бюджетдан 100 миллиард сўм ажратилади. Улардаги ер участкалари тадбиркорларга бозор қийматида эгаллик ҳуқуқи билан сотилади. Ушбу лойиҳа ўзини оқласа, иккинчи ярим йилликда яна қўшимча 150 миллиард сўм йўналтирилади.

Камбағалликни қисқартириш борасидаги жаҳон тажрибаси атрофида ўрганилиб, халқаро ҳамкорликни йўлга қўйиш ишлари бошлаб юборилди. Айни вақтда БМТ, Жаҳон банки каби нуфузли халқаро ташкилотлар, Хитой ва бошқа давлатлар билан тадбиркорлик, хусусий бизнесни ривожлантириш, камбағалликка қарши курашиш бўйича шу йилнинг ўзида 700 миллион долларлик дастурларни амалга ошириш кўзда тутилмоқда.

ХОРИЖИЙ ТАЖРИБАДАН
КЕЛИБ ЧИҚҚАНДА

Хитой файласуфи Лао Цзен: “Оч қолган инсонга балиқ берсанг, унинг қорини бир кун тўйдирасан. Агар унга қармоқ бериб, балиқ овлашга ўргатсанг, уни бир умр очликдан қутқарасан”, деган эди. Худди шу асосда иш тутган Хитой бугунги кунда камбағалликни тутатиш борасида жуда катта чора-тадбирларни амалга оширди. Жаҳон банки маълумотларига қўра, Хитойда бугунги кунга келиб 850 миллион киши қашшоқлик чегарасидан чиқарилди. Хитойда камбағаллик даражаси 1981 йилда 88 фоизни ташкил этган бўлса, 2019 йилда бу кўрсаткич 0,7 фоизга тенг бўлди.

Экспертлар фикрича, бу кўрсаткич

ривожланган мамлакатлардагига тўла мос тўшади. Масалан, камбағаллик даражаси АҚШда 1 фоиз, Германияда 0,19 фоиз, Швецияда 0,61 фоиз, Италияда 1,5 фоизни ташкил этади.

Гулистон давлат университети катта ўқитувчиси Акмал Абдувоҳидов фикрича, Хитойда амалга оширилаётган ижтимоий сиёсат аҳоли турли қатламларининг манфаатларини қамраб олишга қаратилган. Хусусан, кекса ёшдаги аҳоли учун тегишли ижтимоий хизматлар сифатини ошириш мақсад қилиб олинган бўлса, меҳнатга лаёқатли ва, айниқса, ёшларнинг меҳнат салоҳиятини рўёбга чиқариш камбағалликка қарши курашиш тизимининг пойдевори ҳисобланади. Мамлакат ҳудудларига саноат ишлаб чиқаришини олиб кириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқарувчилар ўртасида кооперация алоқаларини кучайтириш, аҳоли бандлиги ва даромадларини ошириш мақсадида махсус иқтисодий зоналарни ташкил этиш амалиётидан кенг фойдаланиш, ижтимоий дастурларга йўналтирилган ҳар қандай маблағнинг сарфланиши устидан қатъий назорат ўрнатиш орқали самарали натижаларга эришилган.

Иқтисод фанлари доктори, профессор Шерзод Мустафоқуловнинг таҳлилича, Ўзбекистон учун қашшоқлик чизиги — кунига 3,2 доллардан кам пулга яшаш дегани. Мисол учун, беш кишидан иборат оиланинг ялпи даромади ойига 480 доллар ёки 4,6 миллион сўмдан кам бўлса, бу оилани камбағал, деб ҳисоблаш мумкин.

Ўзбекистон аҳоли жон бошига турғи келадиган миллий даромад кўрсаткичи бўйича ўртача даромадга эга мамлакатлар қаторидан жой олган (киши бошига йилга ўртача 1533 АҚШ доллари). Аслида даромаднинг ўртача даражаси икки гуруҳга бўлинади.

Даромади ўртача даражадан паст мамлакатлар — киши бошига йилга 1036 — 4085 доллар ва даромади ўртача даражадан юқори мамлакатлар — киши бошига йилга 4086 — 12615 доллар. Биринчи гуруҳдаги мамлакатлар учун мезонлар қабул қилинган. Бу ўлчовлар бўйича киши бошига кунига 3,2 доллар — камбағаллик чизигининг ўртача кўрсаткичи.

— Мурожаатномада “халқаро меъёлар асосида чуқур ўрганишлар ўтказиб, камбағаллик тушунчаси, уни аниқлаш мезонлари ва баҳолаш усулларини қамраб олган янги методологияни яратиш лозим”лигига алоҳида эътибор қаратилди, — дейди Муслиҳиддин Мухиддинов. — Бу, энг аввало, олимлар зиммасига юкландиган масъулиятли вазифа. Бу борада биз жаҳон тажрибасини ўрганишимиз керак. Ушанда Президентимиз ташкиллаган методологияни яратиш ва ҳаётга татбиқ қилиш имконияти пайдо бўлади. Университетимизда методология бўйича тақлифлар, тавсиялар ишлаб чиқиш юзасидан илмий ишлар бошлаб юборилди.

ВАЗИРЛИК ЗИММАСИДАГИ МУҲИМ
ВАЗИФАЛАР

Ўтган ҳафтада давлатимиз раҳбарининг фармони ва қарорига биноан, Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги сифатида қайта ташкил этилди ва фаолиятининг асосий йўналишлари белгиланб берилди.

— Айтиш жоизки, бугунги кунгача камбағаллик масалалари билан шугулланувчи ягона давлат органи мавжуд эмас ва камбағаллик мезонларини, дастурларини белгиланб берувчи ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатнинг ўзи йўқ эди, — дейди Иқтисодий тараққиёт ҳамда камбағалликни қисқартириш вазирининг биринчи ўринбосари Акмал Ортиқов. — Мана шу масалаларни ва иқтисодийни ривожлантиришни янги босқичга олиб чиқиш мақсадида Президентимизнинг фармони билан вазирлигимиз ташкил этилди ҳамда ҳар бир йўналиш бўйича асосий масалалари белгиланб берилди.

Ушбу ҳужжатларга мувофиқ, Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги билан биргаликда мамлакатимиз фуқароларининг яшаш шароитлари ва ижтимоий аҳоли ўрганилиб, ижтимоий аҳоли танг аҳоли қатламларининг рўйхати тузилди. 2020 йилнинг ўзида камбағалликни қисқартириш бўйича чора-тадбирларни молиялаштириш учун 100 миллиард сўм ажратилади. Келгусида ушбу йўналишга мўлжалланган маблағлар давлат бюджетидан молиялаштирилади.

1 октябрга қадар янги вазирлик томонидан туртта муҳим ҳужжат ишлаб чиқиш натижасида тутилмоқда: Ўзбекистон Республикасининг 2030 йилгача ижтимоий-иқтисодий ривожланиш концепцияси ва Саноатни ривожлантириш стратегияси, Камбағалликни қисқартириш дастури ва Президентнинг 2021 йилдан бошлаб барча ҳудудларда истеъмол савати ва тирикчилик учун зарур энг кам миқдорлар жорий қилинишини қўлга олиш қарори лойиҳаси.

Мухтасар айтганда, иқтисодий тараққиёт камбағалликни қисқартиришнинг пойдевори бўлса, камбағалликнинг қайта иқтисодий тараққиётнинг амалий далоли ҳисобланади. Бу, ўз навбатида, маҳалла ва оилалар фаровонлиги, тинч-осойишталиги, ҳамжиҳатлиги ва уларда тадбиркорлик ривожланиши билан ҳамбарчас боғлиқб кетади. Мамлакат ва унда умргазоронлик қилувчи ҳар бир кишининг яхши яшаш, ҳаётдан рози бўлиши Янги Ўзбекистоннинг эртанги ёки ақин келажакдаги иши эмас, балки ҳозирги кундаги бош вазифаси. Президентимизнинг биз шарҳлашга интилан фармон ва қарорлари ана шу эзгу мақсадларга хизмат қилиши, янги ғояларга асос солгани билан янада аҳамиятли ва тарихийдир.

Ёшлар сиёсати

“УЙДА ҚОЛ —
ФОЙДА ОЛ!”Ёш ишбилармонлар
карантин пайтида ҳам ҳалол даромад
топишга интиляпти

Соҳиба МУЛЛАЕВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Тадбиркорлик ёш танламайди. Бирор ишни бошлаш учун сармоя, маблағни тўғри йўналтириш учун билим ва тажриба керак. Аммо ундан ҳам муҳим омил бор. Бу — ишонч! У ҳаракатга ундайди. Ҳаракат эса бир кунги натижа беради. Шу йил аввалида фаолияти йўлга қўйилган “NAVOI PLATINUM” МЧЖ фикримиз исботидир. Темир-бетон маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи мазкур қорхона раҳбари Наврўзбек Очилов ўтган йили “Yoshlar — kelajagimiz” давлат дастури доирасида 1,5 миллиард сўм миқдоридида кредит олиб иш бошлаганди. Ушанда у 18 ёшда эди.

ДАВЛАТ КАФИЛ БЎЛАДИ

Президентимизнинг 2018 йил 27 июндаги “Yoshlar — kelajagimiz” давлат дастури тўғрисида”га фармонига биноан ташкил этилган жамғарма давлат дастуридаги тадбирларни амалга ошириш ва молиялаштириш билан чекланмай, ёшларнинг бизнес ташаббуси, стартап, ғоя ва лойиҳаларини рўёбга чиқариш учун тижорат банклари орқали йиллик 7 фоиз ставкали имтиёзли кредит ва мол-мулкни лизингга бериш, олинмаган кредитлар бўйича кредит ҳажмининг 50 фоизидан кўп бўлмаган миқдорда кафиллик, амалга оширилаётган тадбиркорлик лойиҳаларида улар қиймати-нинг 50 фоизидан кўп бўлмаган миқдорда иштирок этиш, кейинчалик жамғарма улушини 5 йил давомида реализация қилиш каби вазифаларни ҳам бажаради.

— Давлат дастурига асосан, ўтган йили ёшларнинг 3 минг 655 та лойиҳаси учун 993,3 миллиард сўм кредит ажратилди, — дейди жамғарма ижрочи директори Хайрулла Сатторов. — Натижада ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш ҳамда қишлоқ хўжалиги соҳаларида республика бўйича ўн ун мингга яқин янги иш ўрни яратилди. Кредит олиб, фаолиятини йўлга қўйган ёш тадбиркорлар салкам 700 минг АҚШ доллари миқдоридидаги маҳсулотни чет элга экспорт қилди. Бугунги кунга қадар давлат дастури доирасида ажратилган кредитлар ҳисобига фаолиятини бошлаган тадбиркорлар давлат бюджетига 50 миллиард сўмдан зиёд солиқ тўлади.

Тадбиркорликка эътибор замирида аҳолини иш билан таъминлаш ва шу орқали камбағалликни қайта йўналтириш вазифаси ётади. Мазкур дастур асосида кредит олиб, фаолиятини кенгайтирган сирдарёлик Иброҳим Тўраев асосий эътиборини ишчи кучи салмоғи ва салоҳиятини оширишга қаратган.

— Тўқимачилик қорхонамизни 2018 йили очганмиз. Ушанда 30 нафар ишчимиз бор эди, — дейди Иброҳим Тўраев. — Ишчи кучини кўпайтириш орқали ишлаб чиқариш ҳажминини оширишни мақсад қилиб, кредит олиш ҳаракатини бошладим. Аммо аксарият банклар катта миқдорда кредит ажратма олмамлигини билдириб, мурожаатимни рад этди. Кейин давлат дастури тўғрисида эшитиб, ўз лойиҳамни тақдим этдим. Жамғарма кўмаги билан 1,4 миллиард сўм кредит олишга эришдик. Шу орқали ишчилар сони 85 нафарга етказиб, экспортга мўлжалланган тўқимачилик маҳсулотларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик.

УЙМА-УЙ ЮРИШ ҚАНДАЙ
САМАРА БЕРАДИ?

Халқимизнинг тадбиркорлик илдизлари Буюк ипак йўли ривожланган даврларга бориб тақалади. Узоқ тарихга эга бу фаолият бугун замонавий кўринишда жаҳон бозорида бўйбастини кўрсатмоқда. Замонавий авлод генидаги ана шу қўбилиятни юзага чиқариш ва ривожлантириши даврнинг ўзи тақозо этмоқда. Шуни ҳисобга олиб, давлат дастури асосида Ёшлар тадбиркорлигини ривожлантириш комиссиялари тузилди.

Мазкур комиссия таркиби туман ва шаҳар ҳокимларининг ёшлар сиёсати, ижтимоий ривожлантириш ва маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари бошчилигида ҳамда ички ишлар бошқарма(бўлим)лари бошлиқларининг ёшлар масалалари бўйича ўринбосарлари, Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг туман ва шаҳарлар кенгашлари раислари, шунингдек, Тадбиркорликка кўмаклашиш маркази бўлиналари раҳбарларидан иборат.

Комиссия аъзолари ўз вазифаларини ҳо-нада ўтириб эмас, балки халқ орасида юриб

бажаради. Уйма-уй кириб, мавжуд инфратузилмани инвентаризация қилади. Ёшлар шугулланиш истагини билдирган меҳнат фаолияти турини таҳлил қилиб, намунавий бизнес режалар асосида реализация қилинадиган бизнес лойиҳаларининг манзилли рўйхатини шакллантиради.

Аввало, “йоришни ўргатиш” керак! Ёш тадбиркор энди атак-чекка қилаётган гўдакка ўхшайди. Бола раван қориб кетиши учун эса унга доимий эътибор, ғамхўрлик керак. Ундан ҳам олдин болага қандай юришни, йиқилса ҳам ўрнидан туриб, йўлда давом этишни ўргатган маъқул. Жамғарма фаолиятининг яна бир йўналиши ёш тадбиркорларга “йоришни ўргатиш”дир. Яъни ёшларни тадбиркорлик соҳасига ўқитиш ва замонавий билим ҳамда кўникмаларни шакллантириш бўйича ҳуқуқ, бухгалтерия, маркетинг, брендинг, банк, сугурта ва меҳнат қонунийлиги соҳаларида теким амалий кўмак, яъни консалтинг хизматлари кўрсатилади.

— Ишбилармонликка қизиқувчи ёшларнинг билим ва салоҳиятини ошириш, уларни жаҳон тақрибаси билан таништириш учун тажриба-синов тариқасида Жиззах вилоятининг Дўстлик, Шароф Рашидов ва Зомин туманларида “Ёш тадбиркорлар” технопаркларни ташкил этилади, — дейди Хайрулла Сатторов. — Илмий-технологик ва инновацион тадбиркорлигини ривожлантиришга йўналтирилган мазкур технопарклардаги сотув масканлари ёш тадбиркорларга қўлай шартлар асосида ижарага берилади. Бундан ташқари, 5 йил мобайнида ушбу жойларни ўзидида сақлаб қолшга кўмаклашилади. Стартаплар учун банклар ажратган кредитларга компенсация бериш амалиётини жорий этиш билан қарз ҳажмининг 50 фоизигача бўлган миқдорда кафиллик бериш имкониятини янада кенгайтириш ниятидамиз. Халқаро молиявий муассасалардан ёш тадбиркорлар лойиҳаларини молиялаштириш учун чет эл венчур жамғармалари тақрибаси асосида маблағлар жалб этиш чоралари қўрилиши эса ёш бизнес эгалари учун катта имкониятлар эшигини очди.

КАРАНТИННИНГ
ТАЪСИРИ ҚАНДАЙ?

Дастур доирасида молиялаштирилган тадбиркорлик субъекти эгаларининг аксарияти ўттиз ёшгача бўлган ёшлардир. Улар бизнесга энди кириб келаяпти. Шу боис, бу муаммолар вазиятда тажрибали тадбиркорларга қараганда, улар кўпроқ ҳадиксиратиш табиий. Ҳукумат томонидан қарз тўлаш масалаларида қатор энгилликлар яратилганига қарамай, кўпчиликнинг ичига гўлгула тушган. Хўш, бу вазиятда жамғарма ёш ишбилармонларга қандай кўмак бermoқда?

— Мамлакатимизда коронавирус билан боғлиқ мураккаб вазиятда ҳам фаолиятимизни тўхтатганимиз йўқ. Жамғарма вакиллари томонидан ёш тадбиркорларга вазиятдан тўғри чиқиш ҳақида тушунтириш ишлари олиб борилиб, улар иштирокида махсус лойиҳалар ишлаб чиқишга киришилган. “Уйда қол — фойда ол!” челленжи ана шулар жумласидандир. Унда давлат дастури асосида кредит олиб иш бошлаган тадбиркорлар соҳага қизиқувчан ёшлар учун маҳорат дарслари ўтиб беради. Шунингдек, уй шароитида даромад топиш йўллари борасида фикр ва тажрибалар ўртоқлашилади, — дейди Хайрулла Сатторов.

Жамғарма фақат кредит ажратишга боғлиқ масалалар билан чекланмаслиги, кўпроқ тадбиркорлар тарбияси билан шугулланиши лозим. Чунки олинган қарзни масъулият билан сарфлаш, тўғри йўналтириш учун тадбиркорга билим ва тўғри маслақдош керак.

УЙ-ЖОЙГА ЭГА БЎЛИШ ЯНАДА ОСОНЛАШДИ

барча қурилиш ташкилотлари ипотека кредитлари ҳисобига уй-жойларни сотиш имкониятига эга бўлди

Лутфулла СУВОНОВ,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Тахлилларга кўра, республикамизда ҳозирги кунда мавжуд аҳоли ва келгусида унинг сони ошириб бориши инобатга олинган ҳолда йилига 145 мингта уй-жой қурилиши керак. Бу катта молиявий ресурсни талаб этиши ва бу ишни фақатгина давлат маблағи билан амалга ошириб бўлмастлиги табиий.

давлат бюджети ҳисобидан қоплаб берилади.

Аҳоли аввал фақатгина давлат дастури доирасида қурилган уй-жойлардан сотиб олган бўлса, энди ўзига маъқул бўлган жойдан уй-жой танлайди. Яъни бу ҳолатда барча қурилиш ташкилотлари янги тартиб асосида ажратиладиган ипотека кредитлари ҳисобига уй-жойларни сотиш имкониятига эга бўлади.

Таъкидлаш жоизки, сўнгги йилларда юрти-мизда аҳолини уй-жой билан таъминлаш бора-сида мутлақо янги тизим яратилди. Кўплаб янги уйлар қурилди ва қурилишлар давом этмоқда. Улар аҳолининг эҳтиёжманд қатламга имтиёзли шартлар асосида берилмоқда. Утган 3-4 йил мобайнида минглаб оилалар узоқ вақт орзу қилган ниятига эришди — ўз уйига эга бўлди.

Президентимизнинг 2019 йил 28 ноябрда қабул қилинган "Ипотека кредити механизмларини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармонида уй-жой қуриш бўйича хусусий корхоналар жалб қилиш, мазкур йўналишда фаолият кўрсатаётган тадбиркорларга давлат томонидан зарур шарт-шароитларни яратиш асосий мақсад қилиб белгиланган.

Янги тартиб бўйича давлат буюртмачи ҳисобланади. Демакки, лойиҳани ўзи тайёрлаб, уйни ўзи қурмайди. Бу иш тўлиқ хусусий пудратчилар томонидан амалга оширилади. Давлат аҳолига ипотека кредитларини уларга мақбул шароитларда бериш орқали уй-жойга талабни шакллантириб, ипотека бозорини ривожлантиради.

Бу билан аҳолининг уй-жойга муҳтож қисмини ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича мутлақо янги, энг муҳими, аниқ манзилли тизим жорий этилади. Янги тартибда уй-жойлар аҳоли талабидан келиб чиққан ҳолда массив шаклида қурилади. Авваллари қишлоқ жойларида қурилатган кўп қаватли арзон уйлар тароқ жойлашгани сабабли ижтимоий соҳа объектиларини қуриш ва уларни сақлаш харажатлари ҳамда инфратузилма объектиларини (йўл, ичимлик сув, табиий газ, электр энергияси) ўтказиш ишларига кўп миқдорда маблағ талаб этилар эди. Оқибатда қурилган уйлар узоқ муддат ўз харидорларини топмай қоларди. Энди уй-жойлар вилоят, туман ва шаҳар марказларига туташ ҳамда инфратузилма объектилари мавжуд ҳудудларда ҳар бири камида 200 та хонадонли кўп қаватли уйдан иборат массив шаклида қурилади. Бу эса инфратузилма харажатини камайтиради, аҳолининг иқтисодий фаоллигини оширади, ерлардан самарали фойдаланиш имконини беради.

Янги тартибнинг яна бир афзаллиги шуки, аввалги йиллардаги ўхшаб уй-жойларни қуриб, кейин унга харидор кидириш туфайли тайёр уйлар йиллаб сотилмасдан қолишининг олдини олиш мақсадида шаҳарларда қурилишни молиялаштириш тизими такомиллаштирилади. Яъни тайёр қурилган уй-жойларга талабдорлар рўйхати шакллантирилиб, бошланғич бадал йигилиб, молиялаштириш очилади.

Яна бир муҳим жиҳат, фармон ижроси доирасида ипотека кредити беришнинг янги тизими татбиқ этилмоқда. Эндиликда аҳолининг барча қатламлари ипотека кредитлари ҳисобига уй-жой сотиб олиш ҳуқуқига эга бўлади. Энг асосийси, аҳоли томонидан сотиб олинмаган уй-жойларнинг майдони ва баҳосига чеклов қўйилмайди. Ажратиладиган ипотека кредитининг энг кўп миқдори белгиланади. Бу кўрсаткич ҳар йили ўзгартириб борилади.

Бу эса, ўз навбатида, қурилиш ташкилотлари ўртасида эркин рақобат муҳитини шакллантиришга ҳам хизмат қилади.

Эндиликда фақатгина давлат дастури доирасидаги кредитлар ҳисобига эмас, балки бугунги кундаги бозор тамойилларидан келиб чиқиб, аҳолининг барча тоифалари учун тижорат ипотека кредитларини ажратишга эътибор қаратилади, — дейди "Ипотека-банк" АТИБ давлат дастури бўйича ипотека кредитлари департаменти директори Бобур Нурмухамедов. — Таъкидлаш жоизки, ипотека бозори тўғридан-тўғри ҳукумат томонидан ажратиладиган паст фойзли ресурс маблағларига боғланиб қолган эди. Фармонга мувофиқ, кам даромадли ва уй-жой шароитини яхшилашга муҳтож бўлган фуқаролар учун бошланғич бадалнинг тенг ярми, кредит бўйича ҳисобланган фойз тўловларининг вилоят шаҳарларида 10 фоиздан ва Тошкент шаҳрида 12 фоиздан ортган қисми

Бунёдкорлик

КўП ҚАВАТЛИ УЙЛАР АҲОЛИ ЭҲТИЁЖИ УЧУН Марғилон ва Қўқон шаҳарларида 12 162 хонадонли 158 та ана шундай уй-жой қурилади

Мухтасар НОРБОЕВА

Марғилон ва Қўқон қулай географик жойлашуви, тарихи, моддий ва маданий мероси, музейлари, хунармандчилиги, туризм объектларига эга ўзига хос шаҳарлардир. Кейинги йилларда мазкур ҳудудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, меҳнат салоҳиятидан оқилона фойдаланиш, саноат, хизмат кўрсатиш соҳалари ҳамда оилавий тадбиркорликни ривожлантириш, аҳолининг даромадлари ва турмуш даражасини изчил юксалтириш борасида қатор ишлар амалга оширилди. Шундай бўлса-да, бу ҳудудларда ўз ечимини қутаётган муаммолар ҳам йўқ эмас эди.

Давлатимиз раҳбари ўтган йил 14 сентябрь кўни Фарғона вилоятига ташрифи чоғида уй-жойлар қурилишига оид лойиҳалар билан танишиб: "Кўп қаватли уйлар аҳоли эҳтиёжи учун! Аввало, қаерда қийинчилик борлигини, одамларнинг фикрини ўрганиш керак. Аҳоли қачон, қайси ҳудудда қурилиш бўлишини билсин. Уй-жой билан иш ўринлари мутаносиб бўлиши зарур", деган эди. Бундан ташқари, Қўқон ва Марғилон шаҳарларини ривожлантиришнинг беш йиллик режасини тузиш юзасидан топшириқлар берилганди.

Қисқа вақт ичида бу борада амалий ишлар бошлаб юборилди. 2019 йил 14 декабрда Вазирлар Маҳкамасининг "2020-2024 йилларда Фарғона вилоятининг Марғилон ва Қўқон шаҳарларини комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори қабул қилинди. Унда аҳоли зич жойлашган бу шаҳарларда уй-жойга бўлган эҳтиёж юқори эканидан келиб чиқиб, кўп квартиралли уй-жойларни қуришга эътибор қаратилди.

2020-2024 йилларда Марғилон ва Қўқон шаҳарларидаги 4 та массивда 545,5 миллион долларлик 158 та (12 162 хонадон) кўп қаватли уй-жой қуриш режалаштирилган. Шу тариқа мазкур ҳудудларда ўзига хос янги шаҳарчалар қад ростлайди. Уларнинг инфратузилмасига алоҳида эътибор қаратилган бўлиб, турли ижтимоий соҳа объектилари, хизмат кўрсатиш ва

савдо мажмуалари ҳам қамраб олинган.

Марғилон шаҳрида бугунги кунда 9 та (12 қаватли, 648 хонадон) кўп қаватли уй-жой қурилиши бошлаб юборилди. Марғилоний ва Ал-Фарғоний кўчалари кесилишмасида пудрат ташкилотлари томонидан кўп қаватли 6 та уйда ер ишлари тўлиқ бажарилди. Улар давлат томонидан эмас, тўлиқ хусусий сектор томонидан барпо этиляпти. Хусусан, қурилиш ишлари "Марғилон қурилиш монтаж инвест", "Мустафо Буссинос Фарғона" масъулияти чекланган жамияти, "Жамила", "Юксак хунар бизнес" ва "Қуббо сервис" хусусий фирмалари томонидан бажарилмоқда.

Олтириқ туманидаги "Қапчугай қурилиш материаллари" масъулияти чекланган жамияти томонидан кўп қаватли 6 та уй-жойга 552 дона қўйма қозик тайёрланди. Унинг 127 донасини қозик ишлари давом этяпти.

Қайд этиш жоизки, ўтган йиллар давомида қурилган уйларнинг сифатидан қўпчилик норози бўлгани аниқ ҳақиқат. Шунингдек, баъзи уйлар сотилмай қолган, баъзиларнинг кредити муаммоли. Жорий йилдан бундай ҳолатларга бутунлай барҳам берилмоқда. Уларнинг сифатли ва арзон бўлиши учун инновацион қурилиш материалларидан фойдаланиляпти.

Қўқоннинг аҳолиси гавжум эканини ҳатлов жараёнида бир хонадонда 3-4, баъзи ҳолларда 6 тагача оила яшаши аниқланганидан ҳам бўлиш мумкин. Шаҳарда дастур

доирасида аҳолини уй-жой билан таъминлаш мақсадида кўп қаватли 85 та уй-жой бунёд этилади. Муқимий мавзесида унинг 5 тасини қуриш бошлаб юборилди.

— Муқимий шаҳарчасида 12 қаватли 9 та уй қураёмиз, — дейди "Санжам инвест" масъулияти чекланган жамияти раҳбари Рашидjon Алиев. — Лойиҳада ҳар бир уйда 48 тадан хонадон бўлиши кўзда тутилган. Уларни Мустақиллик байрами арафасида фойдаланишга топширишни режалаштиряёмиз. Бу ерда қисқа фурсатда замонавий мавзе қад ростлайди. Янги уйларда одамларнинг ҳаётдан рози бўлиб яшаши учун барча қулайликлар яратиш эътиборга олинган. Улар аҳолига банк орқали уч томонлама шартнома асосида кредитга берилади ва тўғридан-тўғри сотилиши ҳам мумкин.

Айни пайтда қурилиш майдонида коммуникация тармоқларини тортиш ва ер ишлари якунланиб, пойдевор қуйилмоқда. Қурилиш ишларида "Санжам инвест", "Қўқон Улугбек қурилиш" масъулияти чекланган жамиятининг 120 нафардан зиёд уста-қурувчиси меҳнат қилляпти.

Муқимий шаҳарчасида янгидан барпо этилган кўп қаватли уйлардаги аҳолига хизмат кўрсатиш ва савдо объектилари, 3 та мактаб, боғча, спорт майдончалари, маҳалла маркази, автомобиллар турар жойи ва боғ барпо этилиши ҳам режалаштирилмоқда.

МАҲСУЛОТЛАР АРЗОН НАРХЛАРДА

Янгийўл туманида янги деҳқон бозори очилди

Аброр УМАРҚУЛОВ

Янгийўл туманининг Гулбахор шаҳарчасида аҳолига қулайликлар яратиш мақсадида деҳқон бозори қурилиб, фойдаланишга туширилди. Илгари туман фуқаролари деҳқончилик маҳсулотлари харид қилиш учун бир неча қақирим йўл босиб, Янгийўл шаҳрига боришга мажбур бўларди.

Янги бозорда 500 та савдо ўрни бор. Энг асосийси, карантин даврида бу ерда патта учун чек пули олинмайди. Бу, табиийки, маҳсулотларнинг арзон нархларда сотилишига ёрдам беради.

— Деҳқон бозорининг очилиши тадбиркорлар учун аниқ муддао бўлди,

— дейди "Фарминг лидер Самарқанд" масъулияти чекланган жамияти вакили Мухиддин Исроиллов. — Биз шохобчада, асосан, сабзавот маҳсулотлари билан савдо қиламиз. Бу ерда харидорлар учун ҳам барча қулайликлар мавжуд.

Муносабат

Азиз САИД,
шоир, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

Бугун бутун ер юзи бемор. Коронавируста адоксиз уммонлару осмонўпар тоғлар, бани одам болалари ўзини давлат атаб қуриб олган чегаралар, ҳатто тирикчилигимиз манбаи бўлган ҳаво ҳам тўсиқ бўлмаяпти. Саккиз миллиард одамзоднинг сўзида хавотир, кўзида хавотир. Сабабини изламоқда, чорасини изламоқда.

Ойнинг ўн беши қоронғи, ўн беши ёруғ

Қалбда эса умид, умид, умид!
Одамзод нега умид қилмасин! Энди кўр-яптими бу офатни. Эрамиздан олдинги 430 йиллардаги "Афина вабоси"дан бошлаб эрамизнинг 165 йилдаги "Гален вабоси", 540-541 йилларда Миср ва Эфиопиядан тарқалиб, Яқин Шарқ ва Европани зир титратган "Юстиниан вабоси", 1320 йилда Хитойдан бошланиб, Хиндистону Европани қамраб олган "Қора вабо"ни, XIX асрда Хитой кемалари Хинд ва Япон соҳилларига олиб келган ва Амриқю Австралия, Африқю Яқин Шарқни оёққа тургизган вабони, XVII-XIX асрлардаги Россия вабо хуружларини, 1918-1919 йилларда Аляскадан тортиб, Жанубий Африкагача бўлган худудларда ҳаётни тўхтатиб қўйган "Испанка" ва бошқа ваболарни бошидан ўтказмадимиз одамзод!
Ва ҳаммасида ғолиб чиқди!
Ва ҳаммасида қишлоғу шаҳарлар тамбаланди, йўллар ёпилди, сахарю уммон қарвонлари тек қотди, одамлар уйларида қимқадилар, олимлар сабаб изладилар, даво изладилар, табиблар жонларини жабборга бердилар. Мана, XXI асрга келиб, Хитойдан тарқаган янги офатта шу минг-минг йиллик тажрибани қайта қўлламоқдамиз. Ва галаба қилишга ишончимиз комил!

Вабонинг сабаби? Бу сафарги сабаб ўзгачароқ — нафс! Майли, одамзод қўршапалак еган бўлсин — нафс, лабораторияда биологик қурол тайёрлаётган бўлсин — нафс, бойлик, дунёга ҳукмдорлик нафси, нафс деб бир-бирини унут-

Истардимки, ўз-ўзини, қалбини ва руҳиятини тафтиш қилишга сарфласа. Албатта, нафс фарзанди — офатдан одамзод яна нималарнидир қайтариб олади.

Қалам аҳли эса қайтариб олинган вақтни сўзга айлантириши, шу йўл билан офатдан ўчиши ёки у ҳақда келажак авлодларни огоҳлантириши мумкин. 1592 йилдаги вабо пайтида Стратфорд шаҳрида қамалиб олган Шекспир инглиз адабиёти хазинасини бойитган сонетларини ва поэмаларини ёзди, 1830 йиллардаги Россиядаги вабо пайтида Болдино қишлоғида карантинда қолган Пушкин қатор машҳур шеърларини ва "Евгений Онегин", "Белкин қиссалари", "Моцарт ва Сальери", "Тош меҳмон", "Хасис рицар", "Вабо пайтидаги зиёфат" каби асарларини ёзди. Офат билан юзма-юз бўлган ўнлаб ёзувчилар эса инсоният ва вабо мавзусида талай асарлар битган. XIV асрнинг ўрталарида Италияда бошланган вабо туфайли Жованни Боккачо "Декамерон" асарини, XVII асрдаги Англиядаги вабога бағишлаб Даниэл Дефо "Вабо шаҳри қундалиги" романини ёзди. У асарларда ўлим бўсағасидаги инсонларнинг ҳаётга бўлган муҳаббати нақадар қудратли эканини ҳис этасиз. Бугун ҳам инсон ўша-ўша, унинг ҳаётга муҳаббати ҳам — ҳамма балою офатни енгишга қодир!

Бу инсон — Сизу Биз!
Александр Дюманинг "Граф Монте Кристо" асарида бундай сатрлар бор: **"Киши дучор бўладиган хавфни билганда эмас, аксинча, билмаганда кўпроқ ваҳимага тушади"**.

ди, ўзини унутди, дунёга нима учун келганини унутди, вақтни унутди. Нафс буларнинг ҳаммасини ўзиники қилиб олди.

"Қиссаси Рабғузий"да одамнинг вужуди яратилган нимрасалар ҳақида бундай нақл бор: "Нафсини ўтдириб олди. Ҳар ким анинг рангига кирса, ўтдек қуядир. Ва бу оламда жамъи меҳнату машаққат анинг ҳолига йўл топур".

Энди инсон "анинг ҳолига йўл топиш"ни қўйиб, нафсини енгиши ва у тортиб олган бойлиқларини қайтариб олиши лозим. Ҳозирча, вақтинча бўлса-да, гайрихитойёрий бўлса-да, вақтни қайтариб олди. Қуни кеча "нима бўл-япти ўзи, ҳеч нарсага вақт йўқ, сундай ўтиб кетяпти, ҳеч нарсага улгуролмаяпман", деган нолишларини қайтариб олди. Энди бу вақтни нима қилиш ҳақида бош қотирмоқда.

Сизу биз хавфни билиб турибмиз, демек, ваҳимага ўрин йўқ! Ошиқларни висолдан, яқинларни дийдорлашувдан вақтинча маҳрум қилган, илдири нафс бўлиши офатдан тортиб олган вақтимиз давомида қалбларимизда муҳаббатни, меҳрни зиёда қилиб олиш имконимиз бор!

Талабалик пайтимда катта бир шоиримиз суҳбатлашаётди, биз, ёшларга: "Сиз фақат ўзингизни ўйланг, шунда ҳаммани ўйлаган бўласиз", деганди. Тўғриси, уни анча пайт ёмон қўриб юрганман. Кейинчалик у "Ўз ижодингизни ўйланг, адабиётни ўйлаган бўласиз, ўз ноингизни ўзингиз топиб энг, ота-онанингизни бу ташвишдан халос қилган бўласиз, ўзингизга яхшилик қилинг, бошқаларга яхшилик қилган бўласиз", демоқчи бўлганини тушунганман. Бугун ўзимизни муҳофаза қилиш, ўзимизни пок тутиш, кўча ҳавасидан тийилиб туриш, ўзимизга касал юқтирмасликни ўйлаш, сабр — бошқаларни, оиламиздагиларни, Ватанимиз асраш экани кундай равшан. Қолаверса, "Ойнинг ўн беши қоронғи, ўн беши ёруғ", деган мақол ҳам юзлаб асрларнинг ҳикмати!

Кун мавзуси

Биз танлаб ўқиймиз(ми)?.. (эссе)

Улугбек ҲАМДАМ

— Танлаб ўқиш керак! — дедим устозимнинг гапига жавобан.

— Йўқ, йигирма жилдликнинг ҳаммасини тизимли ўқишингиз шарт! — деди устоз янада қатъий оҳангда. Гап улуг ўзбек ижодкори Ойбек асарлари ҳақида борарди.

Мен ҳам бўш келмадим:
— Нега энди? Ҳатто роса танлаганимда ҳам жаҳоннинг барча яхши асарларини ўқишга умрим етмайди-ку, нега энди йигирма жилдликнинг ҳаммасини бир чеккадан ўқишим керак экан? Ойбекнинг ҳам бошқалариники қатори вақт синовидадан ўтган сара асарлари бор, ушларини ўқисам, қифоя эмасми? Нима учун... — гапим оғзимда қолади. Чунки давом эттирмасам ҳам фикрим тушунарли эди.

— Шунинг учунки, бир ижодкори бошдан-оёқ тушуниш учун унинг ҳамма асарларини, хатларини, бошқа ёзишмаларини... барча-барчасини синчиклаб ўқиб чиқмаса бўлмайди!

— Ойбекни яхши кўраман, лекин уни ҳам танлаб ўқийман!
— Бўлмайди, ҳаммасини ўқиш шарт!
— Одам дунёга фақат ўқиш учун келмайди-ку!..
— Нима учун келади?
— Яшаш учун!
— Ўқиш, мутолаа... айримлар учун яшашнинг айнаи узгираси!..
— дейди устоз сира ён бермай.

— Мен барибир танлаб ўқийман. Ўқиш ҳаётимнинг бир қисми, асло ҳаммаси эмас! Майли, яшаш ҳақида гапирмай қўяй, ўқиганларимни ўйлашга, улар ҳақида фикр юритишга ҳам вақтим қолиши керак!..
— қайсарлигим тутгандан-тутади менинг.

... Хуллас, устоз билан ана шундай диалог бўлиб ўтганда, календардаги йил 1990 эди.

Тақдирнинг чиройли ҳазилини қарангки, йиллар ўтиб, мен ойбекшунос бўлиб, символист шоир шеърятини баҳоли қудрат ўргандим: "30-йиллар ўзбек шеърятинида "соф лирика" муаммоси (Ойбек шеърятини мисолида)" мавзусида номзодлик диссертациясини ёқладим. Устоз ижодкорнинг 20 жилдлигидаги шеърятга бағишланган биринчи ва иккинчи жилдини бир эмас, икки эмас, ўн ўқидим, қанчасини ёд олдим. "Қўтлуғ қон", "Навоий" романини, Қўлпону Қодирийга, уларнинг асарларига бағишланган мақолаларини такрору такрор мутолаа қилдим.

Лекин ўз сўзимда қолдим: танлаб ўқидим! Ойбек домланинг бошқа асарларини варақлаб қикдим, холос. Бунга илк сабаб — асарларда қуйланган давр, мафкура, мавзу ва қаҳрамонларнинг тарих насасидан тушганлигию ташқаридан бутунлай янги замоннинг бошлангани эди... ўша вақтларда. Бугун эса буни янада батафсил, янада бошқача таҳлил қилиш мумкин.

Хуллас, барибир танлаб ўқиш керак!
Чунки яхши асарлар мутолаасига кетадиган вақтни йўлақай ҳисоб қилганимизда ҳам инсон умридан кўпроқ ҳажмга эга. Ижтимоий тармоқларда айрим ёшларнинг "ўқигани ҳеч нима йўқ", дея нолиганига қўзим тушса, ҳайрон бўламан.

Ахир, мен яхши асарларнинг ҳаммасини қўя турайлик, ўзим билганларимни ўқишга-да умрим камлик қилишини ўйлаб юрганимда, улар "ўқигани ниманг бор, эй дунё", дея осмондан келяптими?.. Аслида уларнинг олам ва одам ҳақидаги билимлари жуда қашшоқ, деб ўйлайман мен. Шунинг учун ҳам бадий асар воқелиги, қаҳрамонлар қисмати билан уларнинг дунёқароши, билими ўртасида ҳеч қандай боғлиқлик бўлмайди. Натижада китобни ёқтирмай четга улоқтиришди: камига "пуф, сассик!" деб ҳам қўяди. Ҳатто ораларида шундай серғайратлари борки, "пуф, сассик!" билан ҳам кифояланмай, мақола ёзиб, газетада жар солади, фейсбук ёки телеграм каналларига "пост" ташлайди, бошқаларда ўз "бўйи" ва "қўли" етмаган асар ҳақида негатив тасаввур уйғотишга, ўзининг нечоғлиқ "ақлли" эканини намоиш қилишга боради. Ҳолбуки, бу ерда муаммо асарда эмас, муаммо унинг ўзи, савиясида. Тўғрироғи, савиясизлигида!..
Афсуски, савиясизлик ҳақида ўйлаб қўришга уларда яна ўша савия етмайди... Мен бу гапларни осмондан олиб ёзаётганим йўқ. Камина неча йиллардан бери жаҳон ва ўзбек адабиётининг университетда дарс бераман. Иш вақтида, деярли ҳар куни бадий асар мутолааси ва ўқувчининг унга бўлган муносабати билан юзма-юз келаман. Битикларим ана шу тажриба маҳсулидир. Тўғри, савиялилар ҳам оз эмас, лекин савиясизлар дунёни босиб кетди-ку!..
Худди устоз Ориповнинг устоз Воҳидовга бағишлаган шеъринидаги "мури малаҳ" янглиг. Буларни ёзишимдан мурод шуки, ҳар биримиз бирор асар ҳақида муносабат билдиришдан олдин ўз ўқувчилик даражамизни текшириб олишимиз, бадий асар мазмун-моҳиятини ҳар томонлама таҳлил эта оладиган даражага етишмоғимиз зарурлигини яна бир қарра ёд этишдир.

Шу фикрнинг исботига ҳаётдан бир мисол келтирай. Мана, уч ойдири, дунёни коронавир пандемияси ўз тўрида тутиб турибди. Эътибор қилган бўлсангиз, ҳамма ёқни тождор вирус ҳақидаги ахборот босиб кетди. Асар одамлар хабарларни жон қулоқларини бериб эшитяпти. Хўш, нега? Чунки вирус тўғридан-тўғри уларнинг ҳам ҳаётига даҳл қилиб турибди-да! Одатда одамлар қайси бир жиҳати билан ўзига алоқадор воқеа-ҳодисаларга қизиқувчан бўлади... Бадий асар ва ўқувчи ўртасидаги муносабат ҳам кўп жиҳатдан шунга менгайди: ўқувчи асарда тилга олинган мавзу ҳақида озми-кўпми тушунчага эга бўлса, асар воқелигида ўқувчи қисмати (ўй-хаёллари)га алоқадор нималардир топила ва ўқувчи буни қабул қилса, мутолаа жараёнида асар маъзини чақа бошлайди. Демак, асар яхши. Агар айтилганларнинг тескариси бўлса, асар ёмон. Ўртамаёна инсон (бу ўринда ўқувчи) қўли етмаган барча нарсаларни ёмон қўришга маҳкум. Бунга мисол керак бўлса, ана, Эзоп масалларини ёки Гассет тадқиқотларини варақланг. Бунинг психологик асосларини топаман десангиз, Фрейд ва унинг ўнлаб шогирдларию сафдошлари (Фройд, Юнг, Адлер ва ҳоказо) эшигини тақиллатинг. Бас, бадий асар ҳақида

қатъий хулоса чиқариш учун ўқувчи савияси баланд, дунёқароши кенг, ўзи кўп ўқиган, кўп кезган, кўп билган ҳамда, албатта, кўп мушоҳада қилган (қилгучи) бўлиши шарт.

Такрор айтаман:

■ яхши асарлар ўзбек адабиётини ҳам, жаҳон адабиётини ҳам бор ва улар сизнинг, менинг, унинг... ҳаммамизнинг умримиздан ортиб қолади. Ким бўлишингиздан қатъи назар, "ўқишга асар йўқ" дер экансиз, демек, сиз ё ўта кибрисиз, ё ўта саводсиз жохилсиз.

Бошқа ҳар қандай ҳолда ҳар қандай инсон учун ўқишга арзигулик китоблар топилади — бир умр! Шунинг учун ҳам танлаб ўқиш керак, деяпман-да!..

Шундай деяпман-у, ўзим ҳам китобларнинг ҳаммасини танлаб ўқий олган йўқ. Айримларини ўқишга мажбур бўлганман. Танлаш учун ҳам савия керак экан. Савия учун эса яна ўқиш керак. Хуллас, бир-бирига боғлиқ мангу сабаб-оқибат занжир. Чиқиши йўқ айлана, дермиди?.. Ўша!..

Ўйлаб қўрилса, яхшининг яхши ёки ёмоннинг ёмон эканини билиш учун ўз умримиз билан товон тўлашимиз шарт эмас экан, катта авлод биз учун ҳам тўлов қилган қўринади: сара асарлар ҳақида белгилар қолдирган — фойдаланса бўлади. Замонавий адабиётнинг сарагини саракка, пучагини пучакка ажратишда эса сиз билан биз иштирок эттишимиз шарт.

Демак, яна ўша гап: танлаб ўқиш керак!
Савия, тўғрироғи, савиясизлик туфайли ўртамаёна, аммо "ёниб турган" мавзуларда қалам тебратувчи ижодкорлар одатда "энг зўр" бўлиб танилади. Бу танилиш ҳам ўша савияси ҳамингадур ўқувчилар орасида бўлади, албатта. Чунки улар "битик"ларининг мазмун-моҳияти гоёат жўн бўлгани боис, ўқилиши билан матн тушунилади, тарафдорлар қўяяди. Ваҳоланки, ўз давридан, ўз даври кишиларидан бирмунча олдинда юриб, жамиятга йўл қўрсатган, келажак ҳақида бонг урган ижодкорлар ҳақида гапириш, уларга аҳамият бериш керак. Масалан, тириклик вақтида француз ёзувчиси Ф.Стендальни замондошлари унча яхши қабул қилмаган. У ҳозиргидек машҳур бўлмаган. Ёзувчининг ўзи ҳам "менинг даврим кейин келади", деган ва орадан саксон йилча вақт ўтгач, Стендаль асарлари қўзларга суртиб ўқила бошланган. Ҳалигача шундай. У аллақачон жаҳон адабияти айланган... Пушкин замонида машҳур бир шоир бўлиб, у келган давраларга ҳатто Пушкиннинг кириб, шеър ўқишга юраги довланагани ҳақида Белинский ёзади. Энди қаранг, Пушкин қаердаю ўша "машҳур шоир" қаерда?.. Алқисса, ўз давридан ярим аср, бир асрга илгарилаб кетган чинакам ижодкори замонани ўз чирмандасига шармандаларча ўйнатаётган "шир" ёки "ёзувчи"дан фарқламоқ керак. Бунинг учун ҳам яна ўша гап: юксақ дид, баланд савияга эҳтиёжimiz бор!

Майли, нима бўлса бўлсин, барибир, яхши одамларни сайлаб қадрига етганимиздек, яхши китобларни ҳам танлаб ўқийлик, чунки китоб одамларга ажратадиган вақтимиз умр дейилади. Умримиз — бисотимиздаги энг қимматбаҳо бойлигимиз. Буни коронавир ҳам ҳар қуни, ҳар он қулоқларимизга шилшиб турибди: умрининг, вақтининг, яхши одамларни ва дурдона асарларнинг қадрига етпасинми, дея огоҳлантиряпти. У-ку, огоҳлантиряпти, биз-чи, биз эшитяпмизми?..